

ΟΡΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ

Ἐν Κων/πόλει Γρ. 30
 Ἐν ταῖς Ἐπαρχίαις » 40
 Ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ 4 ρ. 10

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΓΡΑΦΕΙΑ
 ΚΟΥΡΣΟΥΜ ΧΑΝ.

Τὰ χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέφονται.

Ἐκαστον φύλλον Γρ. 1.

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ Α. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ

Τ' ΟΡΓΙΚΟ

Τὴ νυχτιὰ ἐκεῖνη ἡ κερὰ Κωστοῦ ἢ μικρανεψιά τοῦ Παπασταύρου τοῦ Καλωσώρισε — τὸν ἔλεξαν ἔτσι γιὰ τὴν παραδειγματικὴν του φιλοξενίαν — ἔνοιωσε μιὰ μικρὴ ἀδιαθεσίαν καὶ πῆγε καὶ πλάγιασε νωρίς - νωρίς. Ἡ κόρη της ἢ Μισίρω, ἀφοῦ τελείωσε τὸ νοικοκυριό της, κλειδώθηκε κι' αὐτὴ στὴν κάμαρά της καὶ ἤσυχασε.

Μιὰ βαθιὰ γαλήνη βασίλευε στὸ χωριό.

Τὰ πατήματα τῶν τελευταίων περαστικῶν στυστή-
 κανε στὴν ἄκρην τοῦ σοκακιοῦ.

Ἄξαφνα ὁμως, σὰν πέρασε πολλὴ ὥρα, ἀκούστηκε ἓνας παραταμέννος ψίθυρος τῶν δέντρων. Τὰ ξεραμένα φύλλα θροῶντας στριφογυρνοῦσαν στὸ δρόμον καὶ τὰ παράθυρα τρίζανε.

Εἶχε πάρει καιρός. Σὲ λίγο ὁ βοριάς μπουμπουνίζε, τὰ δέντρα βοῖζανε, τὰ κεραμίδια ξεπετιόνταν ἀπὸ τίς σκεπές, σὰν ἔλαφρά φύλλα, καὶ ἔβρεχε, ἔβρεχε. Κατακλυσιμός.

Σὲνα δυνατό τρίξιμον τῶν παραθυριῶν ἢ κερὰ Κωστοῦ ξυπνᾷ ἀπότομα, τρομαγμένη, καὶ ἀνακάθεται στὸ κρεβάτι της. Ἐνας κρύος ἴδρος τὴν περέχουσε. Λίγες στιγμὲς ἔμεινε στὴ θέση αὐτὴ ἀμφίβολη, συνεπαιμένη, ὕστερα σηκώνεται μηχανικᾶ — μιὰ δύναμη ἀόρατη τὴν κινεῖσε θαρρεῖς — καὶ πηγαίνει μπροστὰ στὸ εἰκόνημα τῆς Παναγίας — ἓνα παλιὸ εἰκόνημα, ξεδαμμένο ἀπὸ τὸν καιρό, ποὺ καθὼς λέγει πάντα ἢ κερὰ Κωστοῦ καὶ τὸ βεβαιώνει μὲ τίς πιδ χεροπιαστὲς μαρτυρίες, εἰ πρόγονοί της τὸ γλύτωσαν ἀπὸ μιὰ παλιὰ ἐκκλησίαν τῆς Πόλης, ποὺ σήμερον πιά δὲν ὑπάρχει — καὶ σταυροκοπιέται ψιθυρίζοντας:

— Παναγίτσα μου, σῶσε!...

Σὰν ἤρτε στὸν ἑαυτὸ της συλλογίστηκε τὸ παιδί της, τὸ Λευτέρη. Ἦρτε ἀρά γε ἢ δὲν ἤρτε. Κι' ἂν ἤρτε ἔβαλε τὸ τενεκεδένιον σωληνάρι στὸ πηγάδι γιὰ νὰ τρέξουν τὰ νερά τῆς σκεπῆς; Ἡ σκέψη αὐτὴ τὴν ἀνησύχησε. Εἰξέρε πῶς ὁ Λευτέρης της εἶταν κ' ἄπως τρελλοῦτσικος; κι' ἀφρόντιστος καὶ μπορούσε νὰ μὴ σκεφθῆ νὰ βάλῃ τὸ τενεκεδένιον σωληνάρι στὸ πηγάδι; καὶ τότε,

ἔ τότε, τί θὰ γενόταν ἢ αὐτὴ της. Θὰ πλημμύριζε νερά ποὺ θὰ μπαίνανε στάμπάρι καὶ θὰ τῆς χαλνοῦσαν τὸ ἀλεύρι μαζί μὲ ὅτι καλὸ ἢ κακὸ εἶχε.

Συλλογίστηκε.

Πρέπει νὰ πάῃ νὰ διῆ.

Πῆρε ἓνα καντήλι, ἀνοίξε τὴν πόρταν τῆς κάμαράς της σιγὰ - σιγὰ καὶ βγήκε στὸ μικρὸ σαλάκι. Ὁ Λευτέρης εἶχε ἔρτει καὶ μισόγδυμος κοιμότανε στὸ μακρὸ σοφὰ τῆς σάλας. Ἡ κερὰ Κωστοῦ τὸν ἀτένισε μιὰ καὶ κατέβηκε ξυπόλυτη τὴ σκάλα.

Ὁ ἀγέρας ἔμπαινε ἀπὸ τίς χαραμάδες τοῦ σπιτιοῦ σφυρίζοντας. Τὸ φῶς τοῦ καντηλιοῦ ἔτρεμε. Στὸ τελευταῖο σκαλοπάτι στάθηκε ἀπότομα. Παρὰ λίγο νὰ τῆς πέση τὸ καντήλι ἀπὸ τὰ χέρια. Ἡ αὐτὴ εἶταν πλημμυρισμένη. Τὸ σωληνάρι ἀκκουμισμένο σὲ μιὰ κώχη. Τὰ νερά τρέχανε σὰν ποτάμι. Ἄφησε τὸ καντήλι στὸ σκαλοπάτι καὶ πάτησε στὸ θαλασσωμένο πάτωμα. Τὰ νερά τῆς σκέπαζαν τοὺς ἀπιδράγαλους. Ἀνατρίχιασε ἀπὸ τὸ κρύο, ποὺ τὸννοιωσε ὡς τὴν καρδιά... Μιὰ ἀγριάδα βασίλευε στὶς κώχες τῆς αὐτῆς... Ἦρτε κοντὰ στὸ πηγάδι, πῆρε τὸ τενεκεδένιον σωληνάρι καὶ τὸ τοποθέτησε μὲ ἓνα τέτοιον τρόπο, ποὺ τὰ νερά τῆς σκεπῆς νὰ τρέξουνε στὸ πηγάδι. Μὰ ἐκεῖ ποὺ τὸ τοποθετοῦσε, θυμήθηκε τὴν τρέλλα καὶ τὴν ἀφροντησίαν τοῦ Λευτέρη καὶ βαρυγνώμησε.

— Τὸ παλιόπαιδο, μουρμούρισε... νὰ μοῦ χαλάσῃ τὸ σπίτι...

Ἐρριψε μιὰ ματιὰ γύρω της, εἶδε τὴν τόση καταστροφή καὶ νοιώθοντας ἓνα δυνατό ρίγος νὰ τῆς κόψῃ τὸ κορμί, βαρυγνώμησε ἀκόμη μιὰ φορά.

— Παλιόκαιρε!

Καὶ ξαναπῆε στὴν κάμαρά της.

Τὸ πρωὶ σὰν ζύπνησε εἶχε πυρετό. Τὰ χέλια της ἔκαιε καὶ δὲν μπορούσε νὰ σηκωθῆ. Φώναζε τὴ Μισίρω νὰ τῆς δώσῃ ἓνα ζεστό. Μολοντοῦτο ὁ πυρετὸς περισ-

σευε και τις επιαναν κατι: στενοχώριες, που τις έννοιωθε πρώτη φορά στη ζωή της.

Την άλλη μέρα φώναξαν τον κύρ Τρύφο, ένα έμπειρο (γιατρό, που είχε μεγάλη υπόληψη στο χωριό. Περιφρονητής της επιστήμης και υπέρμαχος του έμπειρισμού. Κάθε παλιό το θεωρούσε και μιά δόξα και μιά αλήθεια και κάθε καινούριο ένα ζιζάνιο, ένα καταστρεφτικό σκουλήκι.

Έβαλε τα γυαλιά του — απαραίτητα για ένα γιατρό — και στηθοσκοπήσε την κερά Κωστού, κοίταξε το σφυγμό της και είπε πως έχει περιπνευμονία.

Ενάμισο μήνα ή κερά Κωστού, ή μικρανεψιά του Παπασταύρου του Καλωσώριες, κοιτόντανε στο κρεβάτι και παράδερνε με το χάρο. Ο κύρ Τρύφος έρχόντανε συχνά και την έδλεπε και πολλές φορές απέλιζε τη δύστυχη τη Μισίρω, με τον πιό τραχύ, με τον πιό ειλικρινή τρόπο.

— Λίγες είναι οι μέρες της, κόρη μου...

Με τον καιρό όμως ή άρρωστια γύρισε στο καλό. Η κερά Κωστού άρχισε να παίρνη απάνω της. Και μιά μέρα ο κύρ Τρύφος υπερήφανος, αποδίνοντας σ' αυτόν τον ίδιο την καλητέρευση, είπε με επίσημο τρόπο στην κερά Κωστού πως έγιανε πιά. Μόνο της χρειάζονταν ακόμη κάποια καλοπέραση και να προσέξη να μὴν ξανακυλίση, γιατί τότε δὲν ὕπαρχε σωτηρία...

Και περνούσαν οι μέρες, οι εβδομάδες. Οι γειτόνισσες ήρχονταν κάθε μέρα και την έδλεπαν. Της λέγανε λόγια παρηγορητικά και της διηγόντανε το τι γένηκε στο χωριό κατὰ το διάστημα της μακριάς της άρρώστιας.

Οι πυρετοί όμως δὲν την άφιναν όλους διόλου. Πολλές φορές μάλιστα της πιάνανε λιγοθυμίες και άναιστητούσε και παραλόγιαζαν οι δικοί της. Τι νάταν άραγες οι λιγοθυμίες αυτές. Ο κύρ Τρύφος βρισκότανε σε άπορία. Κανείς δὲν μπορούσε να το εξηγήση. Στά τελευταία όμως βρέθηκε ή αιτία...

Όταν ή κερά Κωστού διηγήθηκε το πως άρρώστησε, πως κρύωσε τη βραδεία εκείνη που κατέθηκε να βάλη το τενεκεδένιο σωληνάρι στο πηγάδι για να σταματήσουν τα νερά και πως απάνω από το πηγάδι νύχτα ώρα βαρυγνώμησε, ή κερά Μοσκου το Τριπόδι — την έλεγαν έτσι γιατί κουτσαίνοντας λιγάκι, περπατούσε με μπαστούνι — τη σταμάτησε με χειρονομία, έκανε το σταυρό της, τήνε μάλλωσε για την άπρεπη πράξη της και είπε:

— Α! παιδί μου... έκανες μεγάλο κακό... νύχτα ώρα βαρυγνώμησες απάνω από πηγάδι!...

Η κερά Κωστού τήνε κοίταξε καλά στα μάτια, ταράχησε και κατέβασε το πρόσωπό της.

— Νύχτα ώρα, ξαναείπε το Τριπόδι, που χοροπηδούσε μέσα στα πηγάδια τα ζωτικά... που στήνουνε χορούς και λαλούνε τα λαλούμενά τους... Ω κοκκίνα

μου, σου πρέπει ξορκισμός... μέσα σου μπήκε ο δέξου-αποδώς και σε βασανίζει.

Η κερά Κωστού στα λόγια αυτά της κεράς Μοσκου το Τριπόδι, τινάχτηκε σά να λαφιάστηκε, ανακάθησε στο κρεβάτι της, έκανε το σταυρό της και ψιθύρισε, ενώ μιά ανατριχίλα τρόμου της έκοψε το αίμα.

— Γλύτωσέ με, Παναγίστα μου, μεγάλη ή χάρη σου!...

Και ρίχτηκε με όρμη στο λαμό της παλιάς της φιληνάδας. Μά ή Μοσκου τινάχτηκε απότομα πίσω. Με το άγκάλιασμα της Κωστούς ανατριχίασε. Θεοφοβούμενη και εὐλαβούμενη καθώς εΐτανε φοβήθηκε μὴν της έρτη και αυτής το κακό. Και έφυγε από την κάμαρα με τρόπο που να μη νοιωστή από την Κωστού γιατί έφυγε. Στη σκάλα αντάμωσε τη Μισίρω. Η αναπνοή της ακόμη εΐταν άτακτη. Και της εΐπε βιαστικά - βιαστικά τα αίτια του κακού της μάννας της. Η Μισίρω κόντευε να τρελλαθῆ από τον καημό της. Το αίμα πάγωσε στις φλέβες της. Η μάννα της διαλοκαθαλλικεμένη!... Στην κόλαση!...

Το Τριπόδι όμως ύστερα από λίγη σκέψη τήνε χάρηδευσε στον ώμο, την καταπράυνε και με τρόπο σοβαρό και επίσημο της εΐπε:

— Χρειάζονται ξόρκια!...

Το κακό έκανε άμέσως το γύρο του χωριού. Όργανο μπήκε στο σπίτι της κεράς Κωστούς της μικρανεψιάς του Παπασταύρου του Καλωσώριες. Ψιθυρισμοί άκούόντανε στο διάβα του Λευτέρη σά γυρνούσε τις νύχτες από το καπηλειό και καμμιά γειτόνισσα πιά δὲν πήγαινε να διηγή την άρρωστη. Οι περαστικοί έδλεπαν το διαβολοκνηγμένο σπίτι και γυρνούσαν το πρόσωπο απ' τ'άλλο μέρος.

Η Μισίρω τά είχε χάσει. Δὲν εΐξερε σε ποιόνα να τρέξη για να τη βοηθήση και βγή το κακό. Χρειάζονται ξόρκια. Μά ποιός θα κάνει τα ξόρκια; Όλοι της γυρνούσαν τη ράχη. Στο τέλος πήρε μιά άπόφαση βλέποντας πως το κακό δὲν περνούσε. Το έναντιό μάλιστα μεγάλωνε. Η μάννα της δὲν μπορούσε πιά να νλείση μάτι δλη τη νύχτα. Έδλεπε διαβέλους με τα φτερά και τα κέρατα να χοροπηδούν τριγύρο στο κρεβάτι της. Να τήνε κοιτάζουν άγρια με τα κόκκινα σά φωτιές μάτια τους. Σκέφτηκε ή Μισίρω μιά θεοφοβούμενη γυναίκα στο παραπέρα το χωριό, την Άσήμω του καντηλανάφτη, που εΐξερε λογιό τω λογιό ξόρκια και εΐταν και συντρέχτρα. Πήγε λοιπόν ένα πρωί και την ήρε και της εΐπε όλο το ιστορικό της μάννας της. Την άκουσε προσεχτικά ή Άσήμω του καντηλανάφτη, σούφρουσε τα φρύδια της, συλλογίστηκε βαθιά, πολύ βαθιά και ψιθύρισε μέσα στα δόντια της:

— Χμ! μεγάλο κακό... βαρυγνώμησε νύχτα ώρα απάνω από πηγάδι... χμ! μεγάλο κακό!

Την παρακάλεσε ή Μισίρω με τα δάκρυα στα μά-

τια. Η Άσήμω κατά πρώτο διάστασε, το πράμα εΐταν πολύ σοβαρό, αλλά αποφάσισε να ξορκίση την κερά Κωστού. Τι να κάνει, δὲν έπρεπε να την αφήση στο έλεος του διαβολικού. Κι άκολούθησε τη Μισίρω στο χωριό.

Όταν περνούσε τα σοκάκια του χωριού και οι χωριανές την είδανε με τη Μισίρω, κατάλαβαν το τι έμελλε να γίνη και κρυφψιθύριζαν από πόρτα σε πόρτα. Εΐταν ξακουσμένη ή Άσήμω για τα ξόρκια της. Τέλος κάνοντας το σταυρό της μπήκε στο σπίτι της κεράς Κωστού, καταπόδι της Μισίρας.

Τη στιγμή εκείνη ή άρρωστη αναπαύοτανε. Σάν είδε την κόρη της με την Άσήμω άστραψαν από χαρά τα μάτια της και άνασηκώθηκε.

Η Άσήμω του καντηλανάφτη, χωρίς νη χάση καιρό, σοβαρή, με άκίνητα χαρακτηριστικά, κρύα, ζήτησε ένα ποτήρι με νερό και ένα άναμμένο κάρβουνο από το θυμιατήρι, και ενώ βασιλευε άπόλυτη σιωπή, φρικιαστική, σιωπή άγωνίας, που φανερωνότανε στα μάτια δλων, έρριψε μιά ματιά στην όροφή με εὐλάβεια μεγάλη, σάν κάτι να εξερευνούσε εκεί, και μουρμούρισε κάτι, ύστερα πιό δυνατά άκούστηκε να λέη:

— Άγιοι Άνάργυροι, πρώτοι γιατροί του κόσμου, δωρεά λάβετε, δωρεά δώσετε...

Έδω κατέβασε τη φωνή της τόσο, που να μὴν μπορέη κανείς ν' άκούση — δὲν έπρεπε κανείς ν' άκούση τ'άκούουθα, γιατί ήρχονταν άμέσως τόνγκικό και θανάτωνε την ξορκίστρα, — τα μάτια της πήραν μιά έκφραση βαθιού μυστηρίου και μουρμουρίζοντας έτσι μυστικά τους ξορκισμούς, σταύρωσε το ποτήρι με το άναμμένο κάρβουνο. Κατόπι έρριψε το άναμμένο κάρβουνο στο νερό, που έκανε ένα σφτρηρ σβύνοντας. Τη στιγμή εκείνη ή σιωπή που κρατούσε πήρε μιά άγριάδα. Τα μάτια της ξορκίστρας γυάλισαν, ενώ τα χείλια της κουνιόντανε σπασμωδικά, κάτι ψιθύριζαν ακόμη. Η Μισίρω συνεπαρμένη, με σταματημένο νοῦ, κιτριτισμένη από ένα άόριστο φόβο, παρακολουθούσε τα συμβαίνοντα.

Η Άσήμω πρόσμενε λίγο στην τραγική, εκείνη σιωπή. Κοίταξε μιά μέσα στα μάτια την κερά Κωστού, πουταν άμλλητη, συνεπαρμένη από το μυστήριο, άδουλη, εΐπε ακόμη δυο-τρία λόγια ανάμεσα στα δόντια της και πρόσφερε το ποτήρι να πιη ή άρρωστη.

Η κερά Κωστού κινήθηκε απότομα, άρπαξε το ποτήρι, με λαχτάρα και ήπια, ενώ τα μάτια της γυάλισαν από υπέρτατη χαρά, άλλ' άμέσως της ήρτε κάποια άτογία, και έπεσε στο κρεβάτι της σάν άναίστητη, με τετωμένα χέρια. Η Μισίρω τρέμαζε και εΐταν έτοιμη να ριχτή απάνω στη μάννα της, άλλ' ή Άσήμω τήνε κράτησε απότομα και με θετικό ύφος και βαριά φωνή της λέγει:

— Ένεργάει ο ξορκισμός!... Πάμε.

Και βγήκαν έξω από την κάμαρη που γίνονταν ένα μυστήριο...

Όταν οι γειτόνισσες έμαθαν, όλα τα διατρέξαντα, δλο. πως ή Άσήμω του καντηλανάφτη ξόρκισε την κερά Κωστού, έρχόντανε μιά - μιά, δυο - δυο και ρωτούσαν από την πόρτα τη Μισίρω, πως πάει ή άρρωστη, αν έφυγε με το καλό το κακό, και ή Μισίρω άπολογιότανε σ' όλες χαρούμενη και με χαμόγελο στα χείλια, πως είναι καλύτερα, πως από χτες τη νύχτα κοιμήθηκε ήσυχα, δὲν είδε κακά όνειρα, γλύτωσε πιά με του Θεού το θέλημα από τόνγκικό. Κ' οι γειτόνισσες για να δικαιολογήσουν το τράβηγμά τους, το φόβο τους, έλεγαν:

— Ξέρεις, Μισίρω μου, τί κακό πράμα είναι...

— Θεός φυλάξει τον όχτρό σου!

— Μά τώρα πάει πιά, πέρασε το κακό...

— Εγώ, θυμάμαι, άπολογήθηκε ή για Μολύδω, τον καιρό τω γενιτσάρω, μεταγίνηκε ένα πιό μεγάλο κακό στο χωριό... τότες ξεράθηκαν όλα, άμπέλια, χωράφια, ή βρύση...

Και όμως το κακό που ήρτε στην κερά Κωστού δὲν πέρασε ακόμη. Την άλλη μέρα ή δύστυχη ή Μισίρω με κλαμμένα μάτια, άπελπισμένη, ζητούσε βοήθεια, ζητούσε γιατρεία για τη μάννα της. Της έπιασε πάλι κρίση της κεράς Κωστούς της μικρανεψιάς του Καλωσώριες. Ο πυρετός της ξανάρτε, ή σωματική άδυναμία δὲν έπικυσε, οι λιγοθυμίες, αν και άραιαναι, της ξανάρχονταν και τις νύχτες παραμιλούσε, έλεγε ιστορικά από τα νιάτα της και καμμιά φορά τραγουδούσε. Την τελευταία μάλιστα νύχτα το τραγούδι της άκούστηκε από κάποιο περαστικό και με μιās τήμαθε όλο το χωριό. Η Μισίρω απ' τον καημό της δὲν εΐξευρε τι να κάνει. Αν και λυπότανε τόσο τη μάννα της, της έπιασε ένας δυνατός φόβος και προσπαθούσε να την άποφύγη κι αυτή. Πάντα κουτσοστεκότανε μπροστά στην κάμαρά της και ύστερα από μεγάλη άγωνία έμπαινε μέσα. Και ο Λευτέρης, αν και έλεγε πως δὲν πίστευε σε διαβολικές ενεργείες και σε τέτοια κουρουφέζαλα, και έκανε τον άφοβο, όταν άκουσε τη μάννα του να τραγουδῆ, ζετινάχτηκε από το κρεβάτι, σηκώθηκαν οι τρίχες της κεφαλής του, πάγωσε το δέρμα του και μόλις μπόρεσε να κάνει το σταυρό του. Ποτέ του δὲν άκουσε τη μάννα του να τραγουδῆ.

Το πράμα κατάντησε σπουδαίο. Στο χωριό άρχισανε να συλλογίζονται: πολύ σοβαρά για τόνγκικό. Συλλογίστηκαν πολλά. Το πράμα δὲν μπορούσε να πάη παραπέρα. Έπρεπε ν' αγιάσουν όλα τα σπίτια, να κάνουν παράκληση, να ενεργήσουνε να γίνη μεγάλη λειψάνεια. Η κερά Μοσκου το Τριπόδι, πρώτη πάντα στη συζήτηση, εΐπε άποφλεγματικά πως τίποτα απ' αυτά δὲν πρέπει να γίνη. Υπάρχει ένα μέσο ακόμη που μπο-

ρεί άφευχτα νά γιάνη τήν άρρωστη και νά διώξη τόν δξουαποδώ από τó χωριό, πού σά βαρεθή νά τυραννά τή σκλάβα του, θά γυρνά δίχως άλλο στά σοκάκια του χωριού, θά κοιμάται κάτω από τά δέντρα και θά πικραίνει τής βρύσης τó νερό. Μάλιστα θά τó πικραίνει. Θυμάται έκείνη σέ άλλα χρόνια, σάν ξαναγίνηκε ένα τέτοιο κακό, είχε στερέψει τó νερό τής βρύσης όλους διόλου. Άπάνω στά λόγια αυτά πολλοί παρατήρησαν πώς τότες νοιώθουνε μιá μικρή πίκρα στο νερό τής βρύσης και πολλές φορές άκουνε πατήματα δυνατά και μεγάλα στά σοκάκια, χωρίς νά διούν άνθρωπο νά περνά... Αυτό είναι σημάδι πώς ó δξουαποδώς, σά δέ βασανίζει τήν άρρωστη, τριγυρνά στά σοκάκια κι έταν διψάση δροσίζει τά φαρμακερά του χείλια στο καθάριο τής βρύσης νερό. Πρέπει τó λοιπόν, πρέπει δίχως άλλο νά βάλλουνε σέ ενέργεια τó μέσο πού προτείνει ή κερά Μοσκού τó Τριπόδι, πού τó ψιθύρισε σ' αὐτί τών γυναικῶν κ' σί γυναίκες, κάνοντας τó σταυρό τους και κατεβάζοντας τó κεφάλι, σά νά τó κατέδασε μιá βαριά σκιά, ψιθύριζαν:

— Άς γίνη, αν είναι θέλημα Θεού!

Κι' αποφάσισε ή κερά Μοσκού τó Τριπόδι νά κάνη τó μεγάλο καλό και νά πάη ή ίδια νά προτείνη τó σωτήριο μέσο στήν κερά Κωστού. Καμμιά άλλη δέν είχε τó θάρρος. Και πήγε. Είναι αλήθεια πώς στο δρόμο πολύ δίστασε, κοντοστάθηκε, έκανε νά γυρίση πίσω, αλλά στο τέλος έβαλε τά δυνατά της και πήγε. Τó καλό πού θάκανε στήν κερά Κωστού και σέ όλο τó χωριό, πού βρισκότανε σέ μεγάλη άνησυχία ένεκα τóργικό, τής έδινε θάρρος και δύναμη.

Βρήκε τήν κερά Κωστού μισοκαθισμένη στο κρεβάτι της και συλλογισμένη. Στάθηκε απότομη. Τής φάνηκε πώς μέσα απ' τó μισόθολο μάτι της πετιόνταν κάπου - κάπου κάτι παράξενες λάμπες, κοκκινοκίτρινες... Νίκησε τόν τρόπο της και κάθησε με θάρρος κοντά της και άρρυ τήνε καλημέρισε, τήνε παρηγόρησε, τής είπε πώς θά γιάνη γλήγορα, πρόστισε άμέτω και τó γιατί ήρτε νά τή διή.

— Κοκκίωνα μου Κωστού, είσαι παλιά μου γνώριμη και θέλω τó καλό σου... Ένας τρόπος υπάρχει για νά γλυτώσης απ' τó καλό τóργικό... νά γλυτώσης έσθ κι' άλάκερο τó χωριό...

Η κερά Κωστού τήν άπένιζε με άγωνία. Τά μάτια της στοργύλεψαν και πήρνε μιá ήλιθα έκφραση. Τó Τριπόδι ξακολούθησε.

— Ναι, άλάκερο τó χωριό, πού δέν τάφινε: ó δξουαποδώς νά πάρη τήν άνάσα του... Όλοι έχουν ένα βάρος κι' όλοι έναν καημό... Κάθε νύχτα σά δέν έχει φως φεγγαριού... Παναγία μου!... άκούμε βαριά πατήματα στά καλντιέρια τῶ σοκακίων... και τó νερό τής βρύσης άρχισε νά πικραίνει... Κακό σημάδι... Ο Έρμος πάει και δροσίζει τά καμμένα του τά χείλια...

Άπάνω σ' αυτά τά λόγια ή κερά Κωστού άρχισε νά τρέμη και ψιθύρισε:

— Παναγίτσα μου, σώσε!... κ' εγώ είμαι ή αϊτία!...

Τó Τριπόδι ξαναείπε με ύφος πού ήθελε νά τήν πείση.

— Ένας τρόπος υπάρχει για νά γλυτώσης και σά και τó χωριό από τó μεγάλο τóργικό...

Άπ' τήν άνυπομονησία ή άρρωστη έννοιωθε νά άνεδαίνη ή ψυχή στά δόντια της.

— Πρέπει νά φέρης τήν Άλλόθρησκη νά σέ γητέψη!...

— Τήν Άλλόθρησκη, άπολογήθηκε ή Κωστού άνατιναζόμενη...

— Άλλος τρόπος δέν υπάρχει... Θυμάσαι τó παιδί τού Γιαννιού... Θυμάσαι τή στοιχειωμένη βαλάνιδια... άλλος τρόπος δέν υπάρχει...

(Ακολουθεί)

A. Γεωργιάδης.

ΠΩΣ ΓΕΝΝΩΝΤΑΙ ΤΑ ΔΟΓΜΑΤΑ

Φιλοσοφική μελέτη.

(Συνέχεια από τó προηγούμενο)

Όλα τά επιχειρήματα τού Νοβίκωφ, στήν κριτική τού κοινωνικού Δαρβινισμού του, βασίζονται: επάνω στο κοινωνιολογικό αυτό δόγμα, πού δέν υποβάλλει ό ίδιος σέ καμιά κριτική: ó πολιτισμός συνίσταται στην προσαρμογή τού πλανήτου προς τήν ανάγκη τού ανθρώπου. Ο κ. Νοβίκωφ συμπεραίνει από αυτό πώς κάθε προσπάθεια, πού παραστρατεί από τήν μέριμνα τής προσαρμογής αυτής και χρησιμεύει: για άλλους σκοπούς, είναι μιá άνοησία ή ένα έγκλημα και, πού πολύ απ' όλα, ή προσπάθεια, πού διευθύνεται από τόν άνθρωπο ενάντια στον άνθρωπο, πού πολύ απ' όλα, έκείνο πού ó Νοβίκωφ όνομάζει: άθροιστική άνθρωποκτονία: ó πόλεμος.

Σέ τί λοιπόν συνίσταται ή προσαρμογή αυτή τού πλανήτου προς τήν ανάγκη; Και πρώτα - πρώτα, τί είναι ή ανάγκη αυτή; Πώς νά τήν καθορίση κανείς; Άνάμεσα στις διάφορες αντιλήψεις, πού φανερώνει ή ένεργητικότητα τού ανθρώπου, ποίος είναι ó αναλλοίωτος τύπος της, ποία είναι ή αντικειμενική της μορφή; Άν μιá τέτοια έρώτηση θέλει και μιá απάντηση, πρέπει νά συναντήσει κανείς, μέσα στή συγκεκριμένη δικαιοδοσία τής πείρας, κανένα ανθρώπινο τύπο, πού νά εκδηλώνεται: όλοφάνερα ή αναλλοίωτη αυτή μορφή τής ανάγκης. Άλλά πώς νά ξεχωρίση κανείς τόν ανθρώπινο αυτό τύπο, αν όχι από τήν ύπεροχή του κοντά στους

άλλους, αν όχι από τó γεγονός ότι ή τελειότερή του αντίληψη τής ανάγκης θά τού δώση μιá ύπεροχή επάνω στα άλλα είδη τών ανθρώπων ή θά τού επιτρέψη νά τά εξαλείψη; Άλλά έκτός πού ή πείρα δέν ανταποκρίνεται με τρόπο κατηγορηματικό στήν έρώτηση αυτή, γιατί ó άγώνας, πού συνάπτεται μεταξύ τών διάφορων άνθρωπίνων ομάδων, είναι: άμύηρος, και δέν έδωκε σέ κανένα από τους όμίλους αυτούς τήν όριστική νίκη, τó κριτήριο, πού μάς δίνει ή πείρα δέν είναι τίποτε άλλο, παρά τó κριτήριο τού κοινωνικού Δαρβινισμού: Ο αναλλοίωτος τύπος δέν μπορεί νά φανερωθή τέτοιος παρά μόνο με τή σύγκρουση, με τήν καταστροφή ή τήν εξέλιξη τών άκαθορίστων τύπων, με τέτοιο τρόπο, πού ή πρόταση, επάνω στήν όποία θά ήθελε νά θεμελιωθή μιá θέση έχθρική προς τόν κοινωνικό Δαρβινισμό, δέν έχει έννοια παρά μόνο υπό τήν μορφή ένός γεγονότος τού κοινωνικού Δαρβινισμού, και έτσι δίνει στήν θέση, πού τήν επικαλείται, τήν άμεσώτερη διάψευση.

Όπως κι' αν είναι, υπάρχει κανένα άλλο μέσο καθορισμού τής αντικειμενικής αυτής μορφής; Υπάρχει κανένα άλλο σημείο, πού νά διακρίνουμε άνάμεσα στους τύπους τής ανάγκης, πού παρουσιάζονται από τά διάφορα είδη τών ανθρώπων, ποίος είναι ó αληθινός τύπος, ποίος είναι ó αναλλοίωτός της τύπος, αν δέν έχουμε τά μέσα νά συνθέσουμε τήν εικόνα της σύμφωνα με τó είδος, πού, μ' ένα γενικό τρόπο, θριαμβεύει, έπιζή, πραγματοποιείται; Άν λείπη ή δοκιμασμένη αυτή απόδειξη, δέν βλέπει κανείς παρά ένα άλλο τρόπο, πού επιτρέπει, αν όχι νά πραγματοποιηθή, τουλάχιστον νά παρομοιασθή ó καθορισμός αυτός τής ανάγκης. Στηρίζεται επάνω στήν υπόθεση, όπου βασίζεται, από τήν εποχή τού Πλάτωνος, τó ουσιαδές κάθε ιδεολογικής άπόψευς, και κατά τήν όποία, πέρα από τήν πραγματικότητα, πού γνωρίζουμε, υπάρχει ένα άρχέτυπο ιδεώδες πραγμάτων, πού επιτρέπει μοναχό του νά πάρη κανείς τó μέτρο των και νά τά εκτιμήση ποιοτικά. Άλλά φαίνεται πώς στήν θεωρητική εξέταση τών πραγμάτων είσχωρήσε αρκετό κριτικό πνεύμα για νά άπακλεισθή αυστηρώς ένα τέτοιο επιχείρημα, πού δίνει τó άγνωστο για μέτρο τού γνωστού. Οί αξιώσεις τής ιδεολογίας, ξεσκεπασμένες στο εξής, δείχνονται σάν μιá μπλόφα, με τήν όποία κάθε μορφή τής επιθυμίας, προτού νά μπή στήν παλαίστρα και νά άγωνισθή άποτελεσματικά, παρουσιάζει τόν έαυτό της για έκφραση τής Ίδέας, δοκιμάζοντας νά φοβίση τόν αντίπαλο με τó φόβο τής άνωθυμης αυτής δυνάμεως, για νά θριαμβέση δίχως άγώνα. Η ιδεολογία δέν είναι κι' αυτή παρά μιá περίπτωση, μιá πανούργα μορφή τού παγκοσμίου Δαρβινισμού. Κάποια τροπολογία τής επιθυμίας άγωνίζεται εκεί, όπως και κάθε άλλη, με σκοπό νά επικρατήση, μεταχειρίζεται όμως ένα στρατήγημα και δείχνει τόν έαυτό της αναλλοίωτο για νά γίνη ó αναλλοίωτος τύπος.

Όταν λοιπόν ó Νοβίκωφ, καθορίζοντας τόν πολιτισμό λέγει: πώς αυτός είναι ή προσαρμογή τού πλανήτου προς τās ανάγκης τού ανθρώπου, κάνει τους συλλογισμούς του επάνω στήν υπόθεση, κατά τήν όποία οί ανάγκης τού ανθρώπου θά ήσαν κάτι τó καθορισμένο και τó άμετακίνητο. Αυτό ίσια ίσια, δέν είναι όρθό, είδαμε δέ ποίος προτάσεις μείζονος και ελάσσονος συλλογισμού καθαρώς ιδεολογικές προϋποθέτουν μιá τέτοια εικασία πού τήν διαψεύδουν άλλως τε και ή ιστορία και ή ψυχολογία. Όχι, ή ανάγκη τού ανθρώπου δέν είναι πράγμα όρισμένο και καθορισμένο. Ο άνθρωπος επένθησε τις ανάγκης του ή ή φύσις, μέσον τού ανθρώπου, επένθησε τις ανάγκης τού ανθρώπου. Έδώ δέ πρόκειται μιá εξέλιξη, πού δέν είναι διόλου άποτελειωμένη, με μιá σύγκρουση μεταξύ χιλιάδων διαφόρων αντιλήψεων τής ανάγκης και τής επιθυμίας, για μιá εξέλιξη, πού δίνει ίσια ίσια τήν νίκη, όπως τó είπαμε, στήν έννοια τού βιολογικού και κοινωνικού Δαρβινισμού ως μέσου διαλογής, ή πού σωστά, ως καθαρής και άπλης παραγωγής τής πραγματικότητας. Η προσαρμογή λοιπόν τού πλανήτου προς τήν ανάγκη τού ανθρώπου, υπό τήν έποψη τού καθορισμού ένός σκοπού στήν ανθρώπινη δραστηριότητα, είναι ένα καθαρό γέλασμα τού ματιού. Πλάγι πλάγι και προηγούμενα από τήν προσπάθεια, πού γίνεται με τó σκοπό νά προσαρμόση τόν πλανήτη προς τήν ανάγκη, υπάρχει ή επένθηση τής ανάγκης, πού είναι μιá άποκρυσταλλωμένη μορφή τής επιθυμίας ή τής ιάσεως, υπάρχει δέ και ó άγών μεταξύ τών ανθρώπων μέσα στα σπλάχνα τών κοινωνιών, ó άγών μεταξύ τών διαφόρων ομάδων μέσα στα σπλάχνα τής άνθρωπότητας, με σκοπό νά κατορθωθή ό θρίαμβος τής τάδε ιδιαιτέρας αντιλήψεως τής ανάγκης. Τό νά καθορίση κανείς τόν πολιτισμό με τήν αντίληψη τής προσαρμογής τού πλανήτου προς τήν ανάγκη και νά μεταχειρισθή κατόπιν τόν έρισμό αυτό σάν ένα τύπο, είναι σάν νά ενεργή όπως ένας μηχανικός, πού, για νά κατασκευάση μιá μηχανή ακριδομετρική, παίρνει όλα τά μέτρα του με ένα μέτρο από καουτσούκ. Στήν ανθρώπινη φύση υπάρχει μιá ελαστικότητα, πού στις εποχές τού μεγάλου κοινωνικού πλούτου μεταμορφώνει σέ ανάγκη έκείνο, πού άλλοτε δέν ήταν παρά μιá πολυτέλεια περιττή, ένα όνειρο τής επιθυμίας, πού, στις εποχές τού φτωχού πολιτισμού ρίχτει τά σύνορα πίσω, στο σημείο, πού ή ανάγκη άρχίζει και φανερώνει, για περιττό, έκείνο, πού πριν είχε φανή αναγκαίο.

Η πρότασις αυτή, όπου ή προσαρμογή τού πλανήτου στήν ανθρώπινη ανάγκη ανασηλώνεται σέ κοινωνιολογικό δόγμα, στήν κριτική θέση τού Νοβίκωφ, δέν είναι συμπτωτικός τύπος, πού μπορεί νά άφαιρεθή δίχως νά πάθη τίποτε ή απόδειξη. Τό εναντίο είναι ó άκρογωνιαίος λίθος όλης τής θεωρίας του. Νά, λόγω χάρη, μεταξύ τών επιχειρημάτων, πού αναπτύσσει μέσα

στό έργο του, ένα έπιχειρήμα, πού φαίνεται άρματωμένο με μεγάλη δύναμη, πού γκρεμίζεται όμως άμια άφαιρέσης τόν διαλεκτικό αυτό λίθο. Ο Νοβίκωφ, χρησιμοποιών την θεμελιώδη άρχή του, βρίσκει πώς υπό μιá οικονομική έποψη, ο πλούτος είναι ή προσαρμογή του φυσικού περιβάλλοντος στις ανάγκες του ανθρώπου και προσθέτει: «Η άρπαγή είναι άποκλειστικώς ή μεταβίβασις από ένα άτομο σε άλλο μιáς ώφελείας πού παρήχθη ήδη». Λοιπόν, ή άρπαγή δέν είναι παραγωγική, άποτελεί ένα έξοδο δυνάμεως, πού δέν είναι άνταποδομένο, υπό γενική έποψη, από κανένα έξοδο ή καλλίτερα, άποτελεί ένα διπλό έξοδο, διότι είναι άρκετά σπάνιο ο ληστευόμενος να υποστητή την τύχη του δίχως αντίσταση προς την βία, πού του έγινε και, αν αντίσταθής, ή δύναμις πού μεταχειρίζεται για να αντιδράση, αφαιρείται, καθώς και ή δύναμη, πού δαπανά ο νικητής για να τόν καθυποτάξη, από την κοινή έστία της ανθρώπινης ένεργείας, ή έποία, αν καταγίνονται να υποτάξη τις δυνάμεις της φύσης, θα είχε για άποτέλεσμα την παραγωγή του πλούτου». Είναι πολυ βέβαιο αυτό, αλλά μιá τέτοια βεβαιότητα απέχει πολυ από τόν να δικαιολογήση τόν τόνο, με τόν όποιο ο Νοβίκωφ έρωτά: «Είναι ανάγκη να άποδείξουμε πώς ή ιδέα ότι πλουταίνει κανείς πύο γλήγορα ληστεύοντας τόν γείτονά του παρά όταν εργάζεται ο ίδιος, είναι ή πύο μεγάλη πλάγη;» Η άπόδειξη αυτή είναι, ανάγκη να γίνη, ή δέ βεβαιότητα, πού έχουμε άποκτήσει είναι άνίσχυρη να την υποστηρίξη. Για να κατορθωθή δέ ή άπόδειξη αυτή, πρέπει να άποδειχθή μιá μεσάζουσα πρόταση, ότι δηλ. υπάρχει πάντοτε ταυτότης μεταξυ των συμφερόντων της ανθρωπότητας και των συμφερόντων του ατόμου. Πρέπει τέλος να άποδειχθή πώς την ταυτότητα αυτή την αισθάνεται το άτομο και πώς αυτή διευθύνει την δράση του. Λοιπόν, αν μπορεί να φαντασθή κανείς ότι ή ανθρωπότητα θα εύρισκεν ένα κέρδος υπό την έποψη της πυκνώσεώς της, στο να χρησιμοποιηθή ελόκληρη ή ένεργεια των ατόμων για να βγάλη από την φύσιν τα άντικείμενα της ώφελείας της, υπάρχει μιá άπειρία περιστάσεων όπου το άτομο πραγματοποιεί σημαντική οικονομία, άρπάζοντας τα άντικείμενα, πού παραχθήκανε από ένα άλλο ή από πολλούς άλλους. Ο Νοβίκωφ θα βεβαιώση ίσως πώς το άτομο, πού κάνει την οικειοποίηση αυτή, κάνει άδικία. Δέν ξέρω ξέρω μόνο πώς χωρίς άμφιβολία κάνει μιá πράξη έπικερδή για τόν έαυτό του. Γίνεται και κάτι περισσότερο και έπειδή δέν υπάρχει άντικειμενικό μέτρο της ανάγκης, τίποτε δέν έμποδίζει να υποθέση κανείς ότι το άτομο άφίνοντας κατά μέρος το πλάνο της έγωιστικής ένεργείας με άμέσους σκοπούς, για να έφαρμόση ένα πλάνο πού άποβλέπει σε μακρυνούς σκοπούς, δέν άντικαθιστά, με την άντιληψη του της ανάγκης και των μέσων της άνταποκρίσεως προς αυτήν, μιá άντιληψη

ευνούκη για την πρόοδο της ανθρωπότητας με μιá άλλη καταστρεπτική. Έπιτρέπεται να πιστεύση κανείς, και ή εικασία αυτή θα μπορέση να είναι σύμφωνη με την πραγματικότητα, πώς ληστεύοντας τόν γείτονα συνετέλεσεν στην πρόοδο του πολιτισμού και έπιτάχυνε την πορεία του, βάζοντας τελεία σε μιá άνεπαρκή ή επικίνδυνη έκμετάλλευση του φυσικού πλούτου, και άναγκάζοντας ένεργειες παραστρατημένες να πάρουν μιá διέυθυνση συνειδητή των άληθινών συμφερόντων της ανθρωπότητας. Γιατί, και αυτό ίσια - ίσια δέν πρέπει να λησμονήσουμε, έπειδή ή ανθρωπότης δέν είναι παρά μιá άφαίρεση, ή ιδέα δέν μπορεί να της χρησιμεύση παρά μόνο για την εύκολία του λόγου, όταν όμως πρόκειται να διακρίνη κανείς ποιός είναι οι έπιθυμίες και οι άνάγκες της, πρέπει να της δοθής συνδρομή. Λοιπόν, ποιός θα την συνδράμη για τις άνάγκες της, αν όχι κάθε άτομο, κάθε ανθρώπινη ομάδα; Τι μέσον θα έχουν το άτομο ή ή ομάδα για να άποδείξουν πώς ή έρμηνεία των είναι ή καλλίτερα; Το ίδιο μέσο με το όποιο θα έχουν την τύχη να άποδείξουν ότι είναι ή ισχυρότερη έρμηνεία: την σύγκρουση υπό όλας τας μορφάς της.

(Ακολουθεί.)

(Μετάφρ. Δ. Παλάσα)

Ζούλ Γκολιέ.

ΙΣΚΙΟΙ

Στό δρόμο τόν παράλιμο κάθε νυχτιά πλανιέμαι κι' άκούω τή λίμνη να μιλά άπ' τα καλάμια πίσου. Σε κάθε βήμα σταματώ και γέρνω κ' άφηγ κριέμαι ν' άκούσω τή φωνή σου.

Αυτή είναι ή πέτρα ή σκαλιτή άπ' της βροχής τή [σμίλη, κι' αυτό το πύοκο πού κλαιγεν ο μπάτης σά φυσούσε. Μά ποιός θα δείξη άλλοίμονο! ποιός θα μου δείξη [έκείνη, πού κάθε άπομεσήμερο στον ίσκιο του κοντούσε!

Να ζ' άψηλό καμπαναριό όχι καινούργιο ως τότε. Να κι' ή φωλιά του πελαργού ψηλά πού τ' άμορφάινει. Κι' οι ίδιες πάντα οι γρηές στην εκκλησιά άπ' τις / πρώτες.

Όμως γιατί έτσι πένθιμα το σημαντικό σημαίνει;

Τή νύχτα τα μεσάνυχτα ο ύπνος πύο με πάρη, άνοιγω το παράθυρο για να μου πη το κλήμα όσα φιλιá αλλάξαμε άντίκρυ στο φεγγάρι κι' όσα τραγούδια είπαμε μπροστά στο άγριο κύμα.

Δ. Γέροντας

ΔΙΓΕΝΗΣ ΑΚΡΙΤΑΣ

(Συνέχεια και τέλος.)

Ο Άκρίτας τρέχοντας να προφτάση τούς άρπαγας της κάλης του.

Ουτσόπουλα 1) επέντεσεν άπάν' στο σταυροδρομίν. — Στόν Θόνε 2) σουν, ουτσόπουλα, πουθεν χαράν κ' έδηθεν; 3)

— Καθάν 4) ώραν, χαράν διαβαίν', καθάν ήμέραν γάμος

«Κι' άμόν 5) τ' άπορωνόν την χαράν, χαράν άλλο κ' έδηθεν

«Καθέ τσατσίν 6) μαλλίν κρατεί 7), καθέ λιθάριν αίμαν, «Και καθ' αν ποτάμακρην κομμάτιν κρέας κείται».

Βιτοσχυπά τόν μαύρον άπ' τσοί κλέφτες να προφτάση, Άκρίτας ιμ' κ' έπρόφτασεν κ' ή κόρ' έρθεν 8) κ' έδέθεν

Έπήγεν και εκόνεψεν ση διάβας το γεφύριν, Έκει τρακόσια Έλλενοι άτόναν φοβερίζνε.

— Άφήστε με, ναί 9) Έλλενοι, την διάβαν ως διαβαίνω «Το μαύρο μ' νέον πόλαριν χωρίς ταγίν 10), κι' στέκει.

«Κ' ή κάλη νέον κόρασιον χωρίς τ' έμέν' κ'ι' μένει.

Οι Έλλενοι δηλ. οι λεβέντες, οι κλέφτες, οι άρματολοι άντιστάθηκαν και ο Άκρίτας λέγει:

— Άν κρούω και σκοτόνω σας, θα λέγνε με φονέα, «Άν' κι' 11 κρούω και σκοτόνω σας, θα λέγνε έφοβέθεν,

«Καλλίον μη σκοτόνω σας κι' ως λέγν' έφοβέθεν». Βιτοσχυπά τόν μαύρον άπ' τσοί κλέφτες για ναφτάνη.

Άκρίτας ιμ' κ' έπρόφτασεν κ' ή κόρ' άπέσ 12) έσέβεν 13). Έπήγεν κ' έταγαίνεψεν 14) και σου' καστρί την πόρταν.

Ο μαύρον έζημητίξεν κ' ο κάστρον όλον σεϊεν 15), Κ' ή κόρ' έπαρεγνώρισεν 16), κ' είπεν: Άκρίτας έρθεν.

Ο Άκρίτας φωνάζει υπερήφανα.

— «Άνοιξτε με ναί σεϊν 17) πορτά, άνοιξτεν κ' ως έμπαίνω

«Το μαύρο μ' νέον πόλαριν χωρίς ταγίν' κ'ι' στέκει, «Κ' ή κάλη μ' νέον κόρασιον χωρίς τ' έμέν' κ'ι' μένει».

Άνοιγνατον και οι πορτά κ' έμπαίν' άπες Άκρίτας.

(Μέσα υπάρχει στρατός ολόκληρος.)

Άλλοι σκαμνία δίγνατον 18), άλλοι κανκία 19) άπλών-νε Και σό σκαμνίν άπ' κ' έκατσεν και το κανκίν' κ' έπαϊρεν,

— Για δώστε με την κάλην μου, όληγρωθ' θα πάγω 20). — Για σούς, για σούς, Άκρίτα μου, βαρέα 21) μη καν-χάσαι

1) Τσομπανόπουλα. 2) Στο Θεό σας. 3) Δέν πέρασε. 4) Κάθε. 5) Σάν. 6) Φύσανον. 7) Είναι προσαρμοσμένο. 8) Ηρθε. 9) Ω! 10) τροφήν. 11) Όταν το κ' ή το κ' έχει πύο αυτόν την άποτροπον σημαίνει = δέν 12) Μέσα. 13) Μάχη. 14) Εοιάθηκε. 15) έσείσθηκε. 16) άνεγνώρισε το χρομέντιομα. 17) ό σείς. 18) τού δίνουν. 19) φλιτζάνια για καφέ ή κοφέ; για κρα-οί. 20) βιάζομαι θα πάγω. 21) πολυ - πολυ.

« Άδά 22) μεγάλον στρατεμαν έσέναν κυνηγάει. Έσυρεν το σπαθίτσιν 23) άπ' κ' ως το χρυσόν θεκάριον Χιλίους έμπροσκότωσεν μυρίους άπ' όπισώ, Κι' άλλα τρακόσια φάρσγγους 24) ση διάβας το γεφύριν.

Παϊρεν την κάλην κ' έφυγεν ενία ήμέρες και νύχτες, Έπήγεν και εκόνεψεν την παραποταμέαν.

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΑΚΡΙΤΑ

Άκρίτας κάστρια έχτιξεν, τριγύλι στα ρασία 25), Άκρίτας κάστρια έχτισεν, Άκρίτας περιβόλια.

Σ' έναν όμάλ' 26) σ' έναν λειβάδ', σ' έναν πίδεξιν 27) τόπον

Όλα του κόσμι τα δεντρά εκεί είναι φυτεμένα, Όλα του κόσμι τα νερά εκεί είν' αυλακώμένα,

Όλα του κόσμι τ' άμπελια εκεί είν' άμπελωμένα, Όλα του κόσμι τα πουλιά εκεί πών και φραλεύνε,

(Τι λέγουν τα πουλιά.)

Πάντα κελάδναν κ' έλεγαν: πολλά θα ζή Άκρίτας Κ' έναν πινόν πινά-πινά 28) και Κερεκλήν ήμέραν.

Κελαίδησαν και είπανε: αύρι άποθάν' Άκρίτας.

(Η Κάλη τάζουσε και του λέγει:)

— Άκοϋς, άκοϋς, ναί Άκρίτα μου, ντό 29) λέγνε τα πουλιά.

— Άφσον 30) του' κάμπ ιμ' τα πουλιά, μικρά, θα κελαιδούνε,

Άτά 31) μικρά και παλαλά ντό λέγνε 32) κ' έργοι-κούνε 33)

Γιό φέρον με την σάιτα μ' ντό σύο 34) τρακόσια πήχες Και τάλλο το άνωτερον ντό σύρει κ' άλλο πλέον.

Φέρον τα κυνηγόσκυλλα με τ' άλλουσα δεμένα, Άφ φέρον με και τ' άλλογο μ' ντό κ' έσ' (χ) 35) ο βα-σίλειας

Άς πάγ' όθεν 36) κυνήγανα και σα κυνηγοτόπια, Άν ευρήκω 37) και κυνηγώ ψέματα λέγν' τα πουλια,

Κι' αν κ' είρηκω 38) και κυνηγώ, αλήθεια λέγν' τα πουλια.

(Ο Άκρίτας βγαίνει στο κυνήγι.)

Τόν κόσμον έτριγύλισεν 39), τόν κόσμιον έδιακλώσεν 40) Πιθέν πουλόπο, κ' ευρεν

Η ΠΑΛΗ ΜΕ ΤΟΝ ΧΑΡΟΝ

Έχλάσεν 41) κ' είσ(χ)εν κ' έρχουτον, τόν Χάρόν έ-πεντέθεν.

22) έδω 23) σπαθίσι: υποκοριστικόν με μεγαθυντικην σημασία. 24) λησις. 25) γύρω σιά κορφοβούνα. 26) ίσιο μέρος, πεδινό. 27) ειδέξιοι, βολικόν. 28) πορνό. 29) τί. 30) άφησα. 31) αύρι. 32) Το τί λέγουν. 33) δέν γροικάνε. 34) πύο τραβή. 35) πύο δέν έχει. 36) όπον. 37) αν βρω. 38) αν δέν βρω. 39) έτριγύρισε. 40) έκαμε τα πάνω κάτω. 41) ξεκίνησε.

— Χάρε μ', ντὸ ἔχεις μὲ τ' ἐμέν' κι' οὐπὸν 42) πάγω
ἀκλουθῆς με;

* Ἄν κάθουμαι, συγκαθέσαι, κι' ἂν πορπατῶ ἀκλου-
θῆς με.

«Ποῦ πᾶς, ποῦ πᾶς, ναὶ Χάρε μου, καὶ εἶσαι χαρμενός,

— Ἐγὼ σὲ σέναν ἔρχουμαι καὶ εἶμαι χαρμενός.

— Ἐμέν' Ἀκρίτα λέγνε με, ἀνίκητον Ἀκρίταν.

— Γιὰ σοῦς, γιὰ σοῦς, ναὶ Ἀκρίτα μου 43), βαρέα μὴ
καυχᾶσαι,

* Ἐμέν' ἀδᾶ πὸν ἔστειλεν ἀπ' ἔσεν' δυνατὸς ἔν 44).

— Κι' ἄρ' 45) ἔλα ἄς παλεύουμε σὸ γάλκινον τ' ἄλῶνιν,

* Ἐὰν νικᾶς με, ἔπαρ' με, νικῶ σε πᾶμε ἐντάμιν.

* Ἐπίασαν καὶ ἐπάλαιψαν κι' Ἀκρίτας ἐνικέθεν.

(Ὁ Ἀκρίτας θρηνολογεῖ διὰ τὴν ἦτταν).

— Ἄλλοι ἐμέν τὸν ἄκλερον ἀτῶρα θ' ἀποθάνω!

— Ἄς σ(χ)αίρουν 46) τὰ ψηλὰ ρασιὰ καὶ τὰ παραχα-
ρομύτια 47),

* Ἄς σ(χ)αίρουνταν καὶ τὰ βουνὰ καὶ τὰ κνηγοτόπια,

* Ἄς βγαίν' τ' ἐλάφια ἀσ' 48) τὰ βουνὰ, ζουρακᾶδια
ἀσ' τὰ ὄρη,

* Ὁ κνηγᾶρος ἐπέθανεν, ὁ κνηγᾶρος ἔθάφεν.

* Ἐμπα κάλη καὶ στρῶσον με θανατικὸν κρεββάτιν.

* Στὰ μέσα μ' θέκον 49) μάραντα σ' ὠμία μ' μανου-
σιᾶκια 50)

* Καὶ στὰ ποδαρομύτια μου λογιῶν λογιῶν λουλούδια.

* Ἄς ἐλέπω 51) σε, ναὶ κάλη μου, στὰ τρίτα μ' καὶ
σ' ἐνέα μ' 52).

(Ἀπροσδόκητος ἀπάντησις τῆς κάλης).

— Σὰ τρίτα σου ἔκι κάθουμαι 53) τ' ἐνέα σ' κι' ἄ-
ναμένω.

Καὶ στὸ σερανταλούτρον γος μὲ τ' ἄλλο παλληκᾶριν.

(Ὁ Ἀκρίτας δὲν φανερώνει ἀμέσως τὸ στοχασμὸ του.)

* Ἀρ' ἔλα, κάλ', ἄς φιλένουμε θανατικὸν φιλίαν 54)

(Καὶ φιλώντας τὴν κάλη του, κατὰ τὴν παράδοση, τὴν ἀγ-
κάλιασε καὶ τὴν ἐπίεξε μέσα στὴ σιδερένια ἀγκυλιά του. Ὁ Ἰ-
στερα ἀπὸ τὸ τραγικὸ αὐτὸ φαινόμενον μιᾶς ἀγρίας, ἀλλὰ καὶ
μεγαλόπρεπης ζούλιας, ὁ Ἀκρίτας μὲ ἓνα τόνο χαιρεκᾶκου
θριάμβου πὸν εἶχε μέσα του κατὰ ἀπὸ τὴν πανηγυρικὴ ἀπαγ-
γελία τῆς τιμωροῦ Δικαιοσύνης, ἀνενίζοντας πρὸς τὸν ἄπειρο
κόσμο, λέγει:

— Ἄδᾶ στοῦ κόσμου τὰ ψυχᾶς, ὄλον καλλίον εἶμαι 55),
τὴν κόρ ἐμπροδεβᾶζω 56) * *

42) ὄπον καὶ ἄν. 43) ὁ Ἀκρίτα μου. 44) εἶναι. 45) λοιπόν.
46) ἄς χαροῦν. 47) Κορφοβοῦνια. 48) ἀπὸ. 49) βάλε. 50) Ἰα
51) νὰ σὲ δῶ. 52) σὸ τριήμερο καὶ σὸ ἐνιαμέρο. 53) ἐγὼ δὲν κά-
θημαι σὶ τὰ τρίτα σου. 54) δὲν περιμένο τὸ ἐνιαμέρο σου. 55) ἔλα
κάλη μου, νὰ φιληθῶμε θανατικὸ φιλί. 56) ἀπὸ τὴν ψυχῆς τοῦ
κόσμου αὐτοῦ, εἶμαι ὁ καλλίτερος. 56) τὴν κόρη ξεπροβοδῶ.

ΣΗΜ. Εἰς τὸ προηγούμενον φύλλον ὁ 26ος στίχος,
πρέπει νὰ ἀναγνωσθῇ ὡς ἔξης: «Ἐπῆγεν κι' ἔρθεν κ' ἔσπει-
ρεν ἐνέα κόττα σπόρον.

* Ἐπίσης μεταξὺ τοῦ 41ου καὶ 42ου στίχου δεόν νὰ προ-
στεθῇ ὁ ἔξης: «Πάγει εὐρῆκ τοὺς μαύρους ατ, στέκνε καὶ χλη-
μιτίζνε.

ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΕΝΟΣ ΟΝΕΙΡΟΥ

Μπρὸς στὴ γαλάζια θάλασσα, ἀπάνω σὲ μιὰ ἀπά-
τητη ἀκτὴ ἀνθούνε φούλια καὶ μενεξέδες.

Καὶ τὸ μενεξεδένιο αὐτὸ κρεββάτι εἶναι τόσο μυ-
ρωμένο, πὸν ὅλα ναρκωμένα βρίσκονται τριγύρω του.

Μπροστά του ἀπλώνεται τὸ γαλάζιο τὸ χαλί. Λευ-
κὸς ἀφρὸς ἀπαλοχύνεται ἀπὸ τῆς θάλασσας τὴν ἀγ-
καλιὰ καὶ κάμει τοῦ χαλιοῦ τὰ κρόσια. Λευκὸς ἀ-
φρὸς πὸν χύνεται γιὰ νὰ χαϊδέψῃ τὴ μενεξεδένια
τὴν ἀκτὴ. Καὶ εἶναι τὸ χᾶδι του τόσο ἀπαλό, πὸν λι-
γοθυμισμένη ἐκείνη γέρνει περισσότερο νὰ αισθανθῇ
τὸ φρικιαστικὸ ἀγκάλιασμα, πὸν τὴ βυθίζει σ' ἔκστα-
ση, σὲ κάθε ὀρμητικὴ τῆς θάλασσας: ἐκδήλωσι, — τῆς
θάλασσας πὸν ἀπλώνεται τόσο ἤρεμη στὸ φλογερὸ ἡ-
λιοβασιλεμα, ντυμένη μὲ τὰ κόκκινα στολίδια πὸν τῆς
χαρίζουν τοῦ ἡλίου οἱ στεγνὲς ἀναλαμπές, σὰ νᾶναι λι-
γοθυμισμένη ἢ νὰ φοβᾶται μὴν ταράξῃ τὴ γαλήνη
πὸν κρατεῖ σφιχτὰ στὸν κόρφο τῆς τόσα ἀτίμητα
καλά.

Καὶ τὸ κῆμο φιλεῖ τὴ μυρωμένη ἀκρογαλιά, —
πότε τρελλό, πότε λαχταρισμένο ἀπὸ πόθο, πότε κου-
ρασμένο ἀπὸ τὴν ἀτελείωτη ὀρμὴ πὸν τὸ σπρώχνει
ἀδιάκοπα κοντὰ τῆς.

Ἐνα κρεββάτι ἀπὸ μενεξέδες, μὲ προσκεφάλι ἀπὸ
φούλια, τόσο λευκὸ καὶ μυρωμένο, μὲ τὴ γαλάζια
κουνουπιέρα πὸν ἀπλώνεται ψηλὰ γιὰ νὰ σκεπάσῃ
τῆς κόρης τὸ χιονᾶτο σῶμα, τῆς κόρης πὸν γέρνει
κουρασμένη στὰ σκόρπια πέταλα γιὰ ν' ἀναπαύσῃ τὸ
μετάξινο κεφάλι, ἓνα κεφάλι ταναγραῖας μὲ τὴς ἀρ-
χαϊκὲς γραμμές, πὸν φέρνει σ' ἔκσταση ὅσους τὸ βλέ-
πουν, ἐνῶ ἐκείνη φαίνεται ἀναίσθητη στὴ γοητεία πὸν
τριγύρω τῆς σκορπᾶ.

Τὴ νανορρίζουν γύρω τοῦ ἀπειροῦ νότες ἀφθα-
στες, κ' ἐκείνη σὴν ἀπὸ τὸ νανοῦρισμα τοῦ ὄνειρου
πὸν σ' ἤχους παράξενους εἶναι χυμένο, σὴν ἀπὸ τῶν
λουλουδιῶν τὸ μύρο μεθυσμένη, κλίνει περισσότερο
καὶ σκέπτεται βυθισμένη σ' ἓνα ρεμβασμὸ βαθύ, ὅσο
τὸ σῶμα τῆς βυθίζεται στῶν μενεξέδων τὸ ἀρωματι-
σμένο στρώμα...

Ἀφίνει τὰ φωτερά τῆς μάτια νὰ ξεκουρασθοῦν
στῆς θάλασσας τὴ διάφανη γαλήνη καὶ συλλογίζεται
τόσο βαθιά...

Ἀφίνει ἐλεύθερη ὅλη τὴ σκέψη τῆς, τὴν ἀχαλίνω-
τη αὐτὴ πλανεύτρα, πὸν τόσο τὴ βασανίζει κάποτε,
καὶ τόσο κάποτε τὴ γοητεύει.

Πῶς μοιάζει μὲ τὴ θάλασσα κι' αὐτὴ. Μήπως
κι' αὐτὴ δὲ δείχνει ψεύτικη γαλήνη, ἢ μήπως τῆς λεί-
πουν τὰ πετράδια τῆς τ' ἀτίμητα;

* Ἀλήθεια, τόσο θησαυρὸ τῆς ἔδωκε ἢ Μοῖρα νὰ
κτίσῃ τὸ παλάτι τῆς ἢ κόρη, πὸν μόνο νὰ τὸ φαντα-

σθῆ, νοιώθει ἓνα ρῖγος δυνατὸ νὰ σβύνη τὴ φλόγα
τὴ μεγάλη τοῦ καημοῦ. Καὶ τὸ φαντάζεται τόσο φω-
τερὸ νὰ χύνη τὴς λάμπες του ἀπὸ τὴς παράξενες γραμ-
μές του, πὸν κ' οἱ διαβάτες νὰ τὸ θαυμάζουν καὶ νὰ
στέκονται μ' ἐπιθυμία παράξενη γιὰ νὰ γνωρίσουν
τὸν τεχνίτη πὸν τόσο ἄλλόκοτο τοῦ ἔδωκε ρυθμὸ.

Τὸν τεχνίτη... ἂ, αὐτὸν θὰ τὸν ἐκλέξῃ μόνη τῆς.
Ἡ Μοῖρα, ἀπὸ καλωσύνη τῆς, δὲ θέλει νὰ ρίψῃ τὴν
ψυχρὴ τῆς ἐπιβλητικότητα κ' ἔδῳ.

Κ' ἔπειτα δὲ θᾶναι αὐτὴ ἢ ἀπόλυτη τοῦ παλατιοῦ
νοικοκυρά;

Καὶ εἶναι τόσο εὐκολο! Τί θέλει τὴν τέχνη ἐκεῖνος
στὸν τόσο πλοῦτο πὸν θὰ διαθέσῃ ἐκείνη;

Γι' αὐτὸ περνοῦνε τόσο κάθε μέρα, γονατιστοὶ
παρακαλῶντας τὴν νὰ ἐμπιστευθῇ σ' αὐτοὺς τοὺς πό-
θους τῆς, τὰ ὄνειρά τῆς.

Μὰ ἐκείνη συλλογίζεται — ὄχι φοβᾶται...

Ποιὸς θὰ μπορέσῃ ἄρα γέ νὰ κάμῃ ὅτι ἢ τρελλή
τῆς φαντασία μὲ τόσο πόνο ἐδημιούργησε;

Κι' ἂν ἀποτύχη, κι' ἂν διῆ ὄχι λευκὸ, ὄχι φωτεινὸ
τ' ἀγαπημένο τῆς τὸ κτίριο; Ἄ! ὄχι, τὸ θέλει καλλί-
τερα στὴ φαντασία τῆς τοῦλάχιστον ἄγνο, παρθετικὸ
καὶ ὄχι βεβηλωμένο ἀπὸ τοῦ ἀνίκανου τεχνίτη τὰ κα-
κοῦργα χέρια...

Καὶ πάλι συλλογίζεται τῆς Μοῖρας τῆς σκληρῆς
τὴν ἀπειλή:

* Συντρίμματα θὰ γίνῃ ὁ θησαυρὸς σου, ἂν ὁ τε-
χνίτης δὲ βρεθῇ...

Μὰ γιατί τώρα λαχταρεῖ; Κ' εἶναι τόσο ἀσυνεί-
θητη ἢ λαχτᾶρα τώρα, πὸν τὴν ἀνίγει! Εἶναι φωτιὰ
ἢ φλόγα;

Δὲν ξέρει. Μονίχα βλέπει πὸς χωρὶς νὰ τὸ μαν-
τεύσῃ εἶχε τόσο κουρασθῇ νὰ περιμένη, ξεχωρίζει κά-
ποιον μὲς τοὺς ἄλλους.

Δὲν τὴ γελᾶ τίποτε αὐτὴν τὴ φορά. Μέσα στὰ με-
λανὰ τὰ μάτια πὸν ἔχουν νυχτιὲς ἀτέλειωτες καὶ φέγ-
γουν ἀπὸ φλόγες τὸ βλέπει μὲς στὴς σκοτεινὲς ἀνταύ-
γειες πὸν τόσα κρύφτουν — τὸ βλέπει μέσα στὴ μα-
τιὰ πὸν πᾶτε τριφεροῖ, πότε μὲ λάμψη ἀλλοιώτικη ἄ-
πλώνεται ἀπάνω τῆς.

Δὲν τὴν φοβίζει ἢ ἀδιόρατη εἰρωνικὴ πτυχὴ πὸν
κρύβεται στοῦ χείλους τοῦ τὴν ἄκρη. Ἐκείνη βλέπει
πιο βαθιὰ καὶ βρίσκει ἄλλους κόσμους ὄνειρευτοὺς
καὶ κλίνει ζαλισμένη ἀπὸ τὴν ἀφθαστὴ εὐτυχία, κι' ἀγ-
καλιάζει τ' ὄνειρό τῆς. Καὶ μένει ἀκίνητη ἀπὸ τὸ
φόβο μήπως χάσῃ τὴν ἀσύλληπτη εἰκόνα πὸν τόσο
πόνο, μὴ καὶ τόσο θέλητρο τὴν ἔκαμε νὰ νοιώσῃ.

Ὁ! τοῦ μεγάλου τοῦ καῖμοῦ τὸ πικραμένο τὸ χα-
μόγελο, καὶ τῆς σβυσμένης τῆς ἐλπίδος τὸ σπαραχτικὸ
παμό!...

Μιὰ μυρωδιὰ τώρα σκορπιέται περισσότερο μὲς
ἀπὸ τῶν μενεξέδων τὸ σωρὸ.

Καὶ κλίνει ἐκείνη νὰ βουτήσῃ μὲς τὰ φούλια τὰ
λευκά, τὸ κατάμαυρο κεφάλι, κουρασμένη ἀπὸ τὸν
πόνο πὸν μὲ τόσο σπαραγμὸ τὸ στήθός τῆς ξεσχίζει.

Καὶ τόσο τὰ πιέζει μὲ τὰ χέρια τῆς, πὸν ἄσπλαχνα
αὐτὴ τὴ φορά ζητοῦν ἀπὸ κακία νὰ συντρίψουν τᾶντὰ
τὰ πέταλα, γιὰτὶ μὲς στὴν καρδοῦλα τοὺς κρατοῦν τὸ
μυστικὸ τῆς.

Τὸ μυστικὸ πὸν ἔφυγε ἀσυναίσθητα σ' ἓνα ἀδιό-
ρατο ψιθυρισμὸ: «Ἐκεῖνος θὰ θελήσῃ;»

Νίτσα Βαφειάδου.

ΓΝΩΜΑΙ ΚΑΙ ΙΔΕΑΙ

Οἱ λόγοί μας.

Ὁ Ἐξεταστής. Ὁ κ. Πίντζας;

Ὁ Παρατηρητής. Εἶναι ἓνας νέος, ὁ ὁποῖος εἰρ-
γάσθη καὶ ἐργάζεται διὰ τὰ γράμματα μᾶς μὲ ἀγάπην.
Ἐπιτυχίας μεγάλας δὲν σημειώνει. Ἐψαυσεν ὅλα τὰ
εἶδη τῆς λογοτεχνίας. Ἐγραφε κωμῶδιαν, χρονογρα-
φίαν, μετέφρασε πεζὰ καὶ ἔμμετρα μὲ ἀποτυχίας καὶ ἐ-
πιτυχίας. Ἐγραφεν ἐπίσης κριτικὰς, διαφόρους μελέτας,
ἐνίστοι καὶ φιλοσοφικὰς, ποιήματα καὶ διηγήματα. Πρὸς
τούτοις συνειργάσθη εἰς τὰς κυριωτέρας ἐφημερίδας μᾶς
καὶ εἰς τὰ περιοδικὰ, ἀπὸ τὴν μαραζμώδη «Βοσπορίδα»
ὡς τὰ «Χρονικά». Αὐτὸ τὸ πολὺγράφον του, τὸ ποικι-
λόσχολον καὶ πολυχρόματον, τὸν καθιστᾷ πολῦτιμον
συνεργάτην εἰς ἓνα περιοδικόν, ἀλλὰ βλάπτει τὸ δημι-
ουργικόν του τάλαντον. Ἡ μανία αὐτῆ, ἢ ὁποῖα χαρα-
κτηρίζει ἕλκος τοὺς ἐρασιτέχνους λογίους, τοῦ νὰ πλη-
ρώσῃν ἑλδ. ὅλα τὰ κενὰ, δὲν τὸν ἀφῆκε νὰ ἐπιδοθῇ εἰς
ἓνα εἶδος τῆς λογοτεχνίας καὶ οὕτω ζωηρῶς νὰ ξεχω-
ρισθῇ ἀπὸ τὴν κοινὴν μάζαν τῶν γραζόντων. Ἡ πνευ-
ματικὴ δύναμις ὑπῆρχεν. Ἡμπορεῖ κανεὶς ἐπιτυχῶς νὰ
τὸν παραβάλῃ μὲ τὸν μακαρίτην Ραγκαθῆν, ὁ ὁποῖος
ἔκρινε τὸν ἑαυτὸν του κατ'ἀλληλον καὶ ἐπαρκῆ νὰ πληρώ-
σῃ ὅλα τὰ κενὰ τῆς λογοτεχνίας τῆς προπαραλθούσης
γενεᾶς καὶ διὰ τοῦτο περισπασθεὶς ἀπέτυχεν.

Ὁ Ἐξετ. Ὡς κωμωδιογράφος ποῖαν θέσιν κατέχει;

Ὁ Παρ. Νὰ μοῦ ἐπιτρέψετε, σεῖς καὶ ὁ φίλος μου
Πίντζας, νὰ εἶπω ἀπεριφράστως ὅτι ὁ «Πλατωνικός»
του, πὸν ἐδημοσιεύθη εἰς τὸν «Ἐπίκαιρον» δὲν δίδει εἰς
τὸν συγγραφέα τοῦ «Ζυγοῦ» καμμίαν ζηλευτὴν θέσιν
εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς καλῆς ἑλλ. κωμωδίας. Ἰσως ἔχει
μερικὰ ὁμορφα καλαμπούρια, ἀλλ' εἶναι ἓνα ἔργον χω-
ρὶς βάθος, χωρὶς ψυχολογίαν καὶ τὴν ἀναγκαίαν ποικι-
λίαν τῶν χαρακτήρων.

Ὁ Ἐξ. Ὡς μεταφραστής;

Ὁ Παρ. Καί ὡς μεταφραστής πεζῶν καί ὡς μεταφραστής ἐμμέτρων διακρίνεται διὰ τὴν ἀκριβῆ ἀπόδοσιν τῶν νοημάτων. Δὲν διακρίνεται ὅμως διὰ τὴν ἀπόδοσιν τοῦ πνεύματος τοῦ συγγραφέως, τοῦ ὕφους, τῆς μουσικῆς καὶ τῶν λεπτοτέρων ἀποχρώσεων τῶν λέξεων. Διὰ μᾶς ἀποδίδει ἀκριβῶς τὴν ἔννοιαν τοῦ μεταφραζομένου ἔργου, ἀλλ' ὠχρῶς αὐτὸ τὸ ἴδιον ἔργον καὶ τὴν ψυχὴν του.

Ὁ Ἐξ. Καί ὅμως ἡ «Αὐγουστιάτικη Νύχτα» τοῦ Ἀλφρέδ δὲ Μυσέ, κρίνεται ὡς μία πολὺ ἐπιτυχῆς μετάφρασις.

Ὁ Παρ. Εἶναι τὸ ἐπιτυχέστερον μεταφραστικὸν δοκίμιον τοῦ Πίντζα, τὸ ὅποιον ὅμως δὲν εἶναι ὅλως διόλου ἀπηλλαγμένον τῶν ἀναφερθέντων ἀνωτέρω μειονεκτημάτων.

Ὁ Ἐξ. Ἡ ποιητικὴ του ἀξία;

Ὁ Παρ. Δὲν εἶναι μεγάλη. Πολλὰς φορές εἶναι πεζὸς καὶ πολλὰς ποιητῆς μὲ γούστο καὶ μὲ κάποια ὀρμή. Ὁ Γάμος τῆς Πεντάμορφης ἔχει ὠραίους στίχους καὶ μία δημοτικὴ πνοὴ τὸν περὶ μὲ δόσιν βουνήσιας μυρωδιάς. Αὐτὸ ἀκριβῶς τὸ ποίημα εἶναι μία λάμψη, ἡ ὁποία ἐδείκνυεν ἕνα δρόμον εἰς τὸν Πίντζαν, ἀλλ' αὐτὸς δὲν τὸν εἶδε καὶ ἐξηκολούθησε τὴν συνειθισμένην του πορείαν. Ἐν τούτοις τὰ τελευταῖα του ἔργα μᾶς παρουσιάζουν ἀλλοιώτικον τὸν συγγραφέα μᾶς. Νομίζεις πῶς νεοδαπτίσθηκεν. Ἡ «Ἀδικημένη» ἔμπορει νὰ εἶναι ἕνα καλογραμμένον κοινὸν ἔργον μὲ τὸ χάρισμα νὰ θέλγη τοὺς πολλούς, ἀλλ' ὁ «Ζυγός», πού ἐδημοσιεύθη εἰς τὰ «Χρονικά» σὲ ἐκπλήσσει πολλὰς. Ὅχι μὲ τὴν ἀπειρόν του ὁμορφίαν, οὔτε μὲ τὴν ψυχολογίαν του, οὔτε μὲ τὴν ἰδέαν, οὔτε ἀκόμη μὲ τὴν ἐπιτυχὴ διεξαγωγὴν τῆς ὑποθέσεως, ἄλλὰ μὲ τὸ παράδοξον τῆς φράσεως. Μὲ τοὺς ποικίλους χρωματισμοὺς τοὺς τιθεμένους εἰς τὰς λέξεις, μὲ τὰς τολμηρὰς μεταφορὰς, μὲ τὰς πυκνάς, τὰς πολὺ πυκνάς καὶ ἐνίοτε συγκρουομένας ἀποχρώσεις. Ὁ «Ζυγός» στηρίζεται εἰς τὴν φράσιν, εἰς τὴν ὁποίαν ὁ συγγραφεὺς του ἠθέλησε νὰ πρωτοτυπήσῃ, νὰ δείξῃ ἕνα νέον δρόμον εἰς τὴν τεχνολογίαν τοῦ νεοελληνικοῦ διηγήματος. Διὰ τὴν ψυχὴν τοῦ ἔργου φαίνεται ὀλότελα ἀδιαφορῶν. Ἡ καλύτερα θέτων τὴν ψυχὴν ὄχι εἰς τοὺς χαρακτήρας καὶ τὰ γεγονότα, ἀλλὰ εἰς μόνην τὴν φράσιν. Μὲ ἄλλας λέξεις ἢ ζωὴ εἰς τὴν φράσιν καὶ ἡ νέκρα εἰς τοὺς χαρακτήρας. Ἡ τεχνολογία αὐτῆ τοῦ φίλου μου Πίντζα, ἔμπορει νὰ μὴ γίνῃ δημοτικὴ εἰς τὸ κοινὸν μᾶς, τὸ φιλολογικὸν κοινὸν μᾶς, ἐν τούτοις ὁμολογῶ ὅτι μοῦ ἀρέσει, μοῦ φέρνει ἐμπροστὰ μου μία ὠραία εἰκόνα χρωμάτων ποικίλων καὶ συμπυκνωμένων ὡς εἰς ἀνθοδέσμη. Μοῦ ἐνθουμίζει, διὰ νὰ ἐμιλήσω παραστατικώτερα, τὴν στίγμην πού βγαίνει ὁ ἥλιος συγχρόνως μὲ μίαν ψυχάλαν. Τί μαγικὸί πού εἶναι τότε οἱ χρωματισμοί, πόσον ἀσύλ-

ληπτοὶ καὶ ἀκαθόριστοι εἰς ἀποχρώσεις, σοῦ προξενοῦν κάτι, τὸ ὅποιον δὲν ἔμπορεῖς νὰ ἐξηγήσῃς. Ἐνα τέτοιον συναίσθημα σοῦ παρέχει καὶ ἡ νέα τεχνολογία τοῦ Πίντζα.

Ὁ Ἐξ. Ἡ ἐκζητήσις εἰς τὰς λέξεις καὶ τὰς μεταφορὰς εἶναι καταφανεστάτη.

Ὁ Παρ. Δὲν τὸ ἀνοῦμαι. Ἐπίσης εἶναι καταφανὴς ὁ ἰδρῶς τοῦ συγγραφέως, τὸν ὅποιον ἀπέμασεν ἀφοῦ ἐτελείωνε κάθε φράσιν.

Ὁ Ἐξ. Τί ἔχετε νὰ εἰπῆτε διὰ τὸν κ. Φωτεινόν;

Ὁ Παρ. Ἴδου ἕνας ἄνθρωπος τῶν γραμμάτων, ἀπὸ τοὺς πλέον ἐκλεκτούς, ἀπὸ τὸν ὅποιον εἶχομεν δίκαιον νὰ προσμένωμεν πολλά. Τελείας μορφώσεως, βαθύς καὶ διεισδυτικὸς νοῦς. Δυστυχῶς εἰς τὴν καλλιέργειαν τῆς τέχνης, σχετικῶς πρὸς τὴν ἄλλην ἐργασίαν πού ἔκαμε διὰ τὰ γράμματά μᾶς, ἔμεινεν ὀπίσω. Αἰτία ἢ ἐκ τῆς δημοσιογραφίας ὑπερκόπως. Ἐν τούτοις ἀπὸ τὰ ὀλίγα πού ἔγραψεν ἔμποροῦμεν νὰ ξεχωρίσωμεν μερικά, τὰ ὅποια διαβάζω πάντα μὲ εὐχαρίστησιν. Μία ἐκ τῶν δύο μπαλαδῶν, αἱ ὁποῖαι ἐδημοσιεύθησαν εἰς τὸν «Ἐπίκαιρον», τὸ «Συναξάρι» εἶναι ἕνα λαμπρὸν ποίημα, μὲ ἐλληνικὴν ὁμορφίαν. Ἡ «Ἀθηνα» ἕνα δεκαεξάστιχον, μὲ ἐρεδιακὴν πνοὴν καὶ ἐπίδρασιν, ἡ ὁποία γίνεται καταφανὴς εἰς τὸ τρίτον τετράστιχον, ἔχει πολὺ καλοδουλεμένους στίχους. Μερικὰ του διηγήματα δὲν μοῦ ἀρέσουν. Μοῦ ἀρέσουν ὅμως αἱ μεταφράσεις τῶν ἀρχαίων στίχων καὶ μάλιστα τῆς δευτέρας πινακίδος ἠοδῆς. Ἡ ἀπόδοσις εἶναι τελεία καὶ ὁ στίχος του πολλάκις περίτεχος. Εἰς πολλὰ μέρη κατορθώνεται μὲ ἐπιτυχίαν μεγάλην νὰ πλησιασθῇ ὁ μέγας τῆς ἀρχαιότητος λυρικὸς πρὸς ἡμᾶς. Ἐν τούτοις κάτι λείπει ἀπὸ τὴν μετάφρασιν αὐτῆν. Τῆς λείπει ἀκριβῶς τὸ ὠραιότερον προσὸν τοῦ Πινδάρου. Ὁ μαγικὸς ρυθμὸς του καὶ ἡ μαγικώτερα του μουσικὴ. Ἡθελα ὁ στίχος τοῦ Φωτεινοῦ νὰ ἔχῃ ἕνα δυνατότερον παλμὸν καὶ τὸ σύμμα πού συνδέει τὰς λέξεις νὰ εἶναι περισσότερο τραδηγμένον πρὸς ἑαυτό, νὰ εἶναι διὰ πλέον συμμαζευμένον. Νὰ μὴ πλαδαροῦται, νὰ μὴ ἀνοίγεται κάποτε καὶ μερικὰς φορές νὰ μὴ πίπτῃ ὡς ἀψυχον σῶμα. Καὶ μόλα ταῦτα δὲν ἀνέγνωσα καλεῖται μὲτάφρασιν καὶ πιστοτέραν τοῦ Πινδάρου. Εἶναι τόσοσιν δύσκολος ἐργασία. Χρειαζέται μὴ συγγενὴς ψυχὴ πρὸς τὸν Πινδάρου, ἕνας Ἄνδρὸς Κάλβος διὰ νὰ ἐπιτύχῃ τελείως. Ἐκτὸς τῶν μεταφράσεων καὶ πολλῶν ἄλλων ἔργων, τῶν χρονολογημάτων — εἶναι ὁ καλύτερος, ὁ βαθύτερος καὶ ὁ εὐθυμώτερος τῶν χρονολογῶν μᾶς — ὁ Φωτεινὸς ἔγραψε καὶ μερικὰς ἄλλας σελίδας — ἔτσι παρέργως — τὰς ὁποίας ἐδημοσίευσεν εἰς τὴν «Πρόδοσιν» μὲ τὸν τίτλον «Ἀναμνήσεις». Φρονῶ ὅτι εἶναι τὸ καλεῖται τὸν ἔργον, ὄχι λόγῳ τέχνης, ἀλλὰ ἀπλότητος, ἀφελείας καὶ ἐπειδὴ μέσα εἰς ἐκάστην γραμμὴν βλέπει κανεὶς τὸ ἀνεπηρέαστως ἐλληνικὸν ἢ κυριολεκτικώτερον νὰ εἴπω,

τὸ βυζαντινόν. Σοῦ ἐπενθυμίζει τὸν Γ. Βιζυηνόν, ὄχι διότι οὗτος ἐπέδρασεν ἐπὶ τοῦ Φωτεινοῦ, ἀλλ' ἀπλῶς διότι εἶναι ἀδελφαὶ ψυχαί — τοῦτο φαίνεται καὶ ἀπὸ τὴν μπαλαδά του, τὸ «Συναξάρι» — τηρουμένης τῆς ἀποστάσεως, ἔχουν τὴν ἴδιαν ἐμπνευσιν καὶ τὸν αὐτὸν χαρακτήρα. Καὶ ὡς κριτικὸς εἶναι πολὺ καλός, αἱ αἰσθητικαὶ του ὅμως ἀρχαὶ ἀκόμη δὲν ἐφάνησαν εἰς μᾶλλον καὶ εἰς πλάτος.

Ἐναφέρων τὸν Γ. Βιζυηνόν, ἐνεθυμίσθη τὸν καλὸν μᾶς συμπολίτην Ν. Βασιλειάδην.

Ὁ Ἐξ. Ἀλήθεια, ποῖων γνώμην ἔχετε περὶ αὐτοῦ;

Ὁ Παρ. Ὅχι κακίην. Δὲν μᾶς ἐδείξε, βέβαια, τίποτε μὲγάλο καὶ ἐκπλήσσον, ἐν τούτοις κάτι ἔκαμε καὶ αὐτὸς διὰ τὴν μικράν μᾶς λογοτεχνίαν. Ἐγράψεν τὰς «Εἰκόνας» του, αἱ ὁποῖαι εἶναι μὴ σύντομος γραμμαματολογία, ἀπείρως καλεῖται ἀπὸ τὴν γραμμαματολογία τοῦ Ραγκαδά καὶ ἀπ' αὐτὴν ἀκόμη τοῦ Κ. Σάθα. Ἐγράψεν καὶ ἄλλας πραγματείας καὶ πεζά, τὰ ὅποια ἔχουν τὸ προτέρημα νὰ ἀναγινώσκωνται εὐχαρίστως. Βεβαίως ὁ κ. Βασιλειάδης ὡς κριτικὸς ἂν ὑπερέβαινε τὰ ὅρια, τὰ ὑπὸ τοῦ μακαρίτου Ροῦθι χαραχθέντα καὶ εἰσέδυσεν εἰς τὰς νεωτέρας ἀποκαλύψεις; νὰ εἴπωμεν, τῆς αἰσθητικῆς, θὰ ἦτο πολὺ καλῆτερος καὶ ἐγὼ θὰ εἶχον τώρα σκανδαλιστικώτερον θέμα, τὸ ὅποιον θὰ ἔμπορευσε νὰ μὲ ἀπασχολήσῃ πολὺ περισσότερον.

Ὁ Ἐξ. Ποίους ἄλλους λογίους βλέπετε;

Ὁ Παρ. Βλέπω τὸν Γεώργιον Ροντάκη — Γκαῦρα Ἀλειτούργητον — περὶ τοῦ ὅποιου θὰ σὰς ἐμιλήσω εἰς τὸ ἐπόμενον, τὸν Ν. Σαντορινάϊον, τοῦ ὅποιου τὰ ποιήματα εἶναι τόσοσιν κομψά, τόσοσιν ἐμπνευσμένα, τόσοσιν καλοδουλεμένα, ἀλλὰ σχεδὸν ἄγνωστα — ὁ Ν. Σαντορινάϊος ἐκδίδει προσεχῶς τόμον διηγημάτων καὶ τὰ «Χρονικά» θὰ ἐμιλήσω εὐρύτερον περὶ τοῦ ἔργου του. —

Βλέπω τὸν Τῶνη Χρηστίδη, μὲνα λεπτόν λυριστὸν καὶ μὲ στίχους ἀρκετὰ περιτέλους. Ὁ Τῶνης Χρηστίδης, ὁ ὅποιος, σημειώσατε, εἶναι ἀκόμη πολὺ νέος, ἔχω τὴν σταθερὰν πεποίθησιν ὅτι μίαν ἡμέραν θὰ καθέξῃ λαμπρὰν θέσιν εἰς τὸν ἑλλ. Παρνασσόν. Βλέπω ἐπίσης τὴν λεπτήν καὶ λυρικὴν λογογράφον μᾶς Σοφίαν Σπανοῦδην, τὴν Εὐα Θεοδορίδου μὲ τὰς γνώσεις τῆς καὶ τὰς ριζοσπαστικὰς ιδέας τῆς, τὴν Ὑπατία Ἀδαμαντιάδου, τὸν Χαρικλῆ μὲ τὴν λεπτὴν σάτυραν καὶ τὸ ὠραῖόν του, τὸ μεθυστικὸν καμμίαν φορὰν ὕψος εἰς τοὺς στίχους του καὶ τὰ πεζά. Ἡ γλυκύτης, ἡ ἀπαλὴ καὶ ἡ ἀκαθόριστος εἶναι ἕνα ἀπὸ τὰ κυριώτερα προτερήματά του. Βλέπω τὸν Ἐμπεδοκλῆ μὲ πολλὰς γνώσεις, μὲ μετρίους στίχους καὶ μὲ ἕνα διήγημα, τὴν «Ἀνδρομάχην», γεμίτο ἐλληνικὴν μυρωδιάν καὶ μὲ μίαν βιζυηνικὴν ἐπίδρασιν. Τὸ διήγημα αὐτὸ μαρτυρεῖ ὅτι, ἐὰν ὁ συγγραφεὺς του κατεγίνετο εἰς τὸ εἶδος τοῦτο τῆς λογοτεχνίας σοβαρῶς, θὰ εἶχεν ἀρίστην παραγωγὴν. Ἀπὸ τοὺς πρωτογάλτους ἐξαιρετικὴν ἐντύπωσιν μοῦ κἀννεὶ ὁ Τσελεπολίτης — Γέροντας — ὁ ὅποιος ἔγραψε νόστιμὰ τινὰ διηγήματα καὶ ποιήματα εἰς τὸ «Νέον Πνεῦμα», ὁ Πέτρος Νεβάδης, τοῦ ὁποίου τὸ ὕψος μοῦ ἐπενθυμίζει τὸν πολὺν Μπαρρέ.

Ὁ Ἐξ. Δὲν βλέπετε ἄλλους;

Ὁ Παρ. Ὁ Δ. Παλάσας, πού συνεργάζεται εἰς τὰ «Χρονικά» ἔχει δείξει μίαν ἐριμὴν εἰς τὴν φιλοσοφίαν. Εἶναι ὅμως τὸ εἶδος βαρὺ καὶ ἐκεῖνος ἀκόμη πολὺ νέος. Ἡ μέχρι τοῦδε ἐργασία του μοῦ κἀννεὶ νὰ προσμένω ἀπὸ αὐτὸν σοβαρωτέραν ἐπίδοσιν καὶ παραγωγὴν. Ἐπάρχουν βέβαια καὶ ἄλλοι γράφοντες, τῶν ὅποιων ὅμως τὰ ἔργα δυστυχῶς δὲν γνωρίζω. Εἶναι εὐκόλη δουλειὰ νὰ τοὺς γνωρίζῃ κανεὶς ὅλους;

Γιάννης Γαρμπής.

ΙΔΙΚΑ ΜΑΣ ΚΑΙ ΞΕΝΑ

ΤΟ ΒΡΑΒΕΙΟΝ ΝΟΜΠΕΛ

Τὸ ἐρετικὸν Βραβεῖον Νόμπελ τῆς φιλολογίας ἀπενεμήθη εἰς τὸν Βέλγον ποιητὴν καὶ δραματογράφον Μωρίς Μαίτερλικον. Ἡ φιλολογικὴ εὐσεμνωμία τοῦ Μαίτερλικου εἶναι γνωστὴ εἰς ὅλην τὴν ὑφήλιον. Πρὸ τινῶν ἐτῶν ἐπεσκέφθη μετὰ θιάσου τὴν πόλιν μᾶς καὶ ἔπαυσε ἔργα του τινα. Τὸ ἔργον του κρινεταί ὑπὸ τῶν περισσαστέρων λογοτεχνῶν ὡς ἔξοχον. Ὁ κριτικὸς Καμὶλ Λεμονιὲ ἐμιλῶν περὶ τοῦ Μαίτερλικου λέγει: «Ὁ Μαίτερλικος εἶναι μὴ ἀπὸ τὰς γλυκυτέρας ψυχὰς τῆς ἐποχῆς μᾶς, εἶναι μεγαλοφυῆς καλολελίτης καὶ μὲ διαπάνειαν. Νομίζεις ὅτι εἶναι προσωρισμὸς νὰ μᾶς κἀμνη γνωστὴν μίαν ἀπὸ τὰς λεπτοτέρας καὶ ὑψηλοτέρας μορφὰς τῆς αἰσθητικότητος, καὶ: «Ἡ μορφή τοῦ πνεύματος ἀνεπέσει εἰς αὐτὸν τὴν αἰσθησιν τοῦ γνω-

στοῦ, ἐσανέρωσε τὸ χάρισμα μίαν ψυχῆς, ἀπὸ ἐκεῖνας, αἱ ὁποῖαι ζεῖν ἀκρῶ μᾶς τὸν ἑαυτὸν των καὶ εἰδοποιεῖσαι τὰς λοιπὰς. Τὰ ὀλίγα του κανεὶς ἀκόμη δὲν τὰ εἶχε προσφέρει, κανεὶς δὲν κατῆλθεν εἰς τὰ βάθη τοῦ μυστηρίου, τὸ ὅποιον κλείει ἐντὸς τῆς ἡ ζωῆς τῶν σαπείων καὶ τῶν προσωριμῶν». Ὁ Μωρίς Μαίτερλικος κατὰ τὸ πρῶτον στόδιον τῆς τέχνης τοῦ ἠθάθη βραβύτατα τὴν ἐπίδρασιν τοῦ μεγάλου σερβόλιστου Στεφάνου Μαλαρμέ, ἐν τούτοις δὲν ἔμπειρεσε νὰ εἰσέλθῃ ὁλοτερὰ εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ διδασκάλου. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ ἐπίδρασις φαίνεται μόνον εἰς τὴν φόρμην καὶ τὸν τρόπον. Τὸ ἔργον του περιβάλλει ἕνα μυστήριον. Ἡ ἰδέα, ἡ φράσις, τὸ νόημα εἶναι ἕνα σαγηνευτικὸν μυστήριον, διαγυρῶν μίαν ἰσχυρὰν σφικτίαν, ἕνα κλονισμὸν συγγενήσεως, μίαν ἀγρίαν. Ἄλλ' ὁ ἀναγνώστης προσπαθεῖ νὰ εἰσέλθῃ

εις τὸ βάθος τοῦ μυστηρίου τούτου ὅπως ἀνακαλύψῃ τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν ἰδέαν, μένει ἀνικανοποίητος. Ἐκεῖ εἰς τὸ βάθος μὲ ὄλην τοῦ τὴν καλὴν θέλησιν δὲν δύναται τίποτε νὰ ἀνακαλύψῃ, μὲ ὅλας τοῦ τὰς προσπάθειάς δὲν εὐρίσκει τὸ ζητούμενον μεγαλεῖον, πού προσμένει ἀπὸ τῆς ρανταγχερῆ τοῦ φόβου. Τὸ δυνατόν καὶ μεγάλον θεμέλιον δὲν ὑπάρχει εἰς τὸ ἀπώτατον βάθος τοῦ ἔργου του. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Μαίτερλιχ ἤρχισε νὰ νομίζεται ἀπὸ τὴν ἐλεγκτότερη μερίδα τῶν αισθητικῶν ὡς ἕνας ἀπὸ τοὺς συγγραφεῖς ἐκείνους, οἱ ὅποιοι μὴ ἔχοντες βαθυτέτα ἐπιχειροῦν νὰ κάμουν ἐντύπων μὲ τὸ μυστήριον, τὰ ὠραία λόγια, τὴν φρίκην, τὴν αγριότητα, τὴν τρυφερότητα. Τὸ ὄραον τοῦ Μαίτερλιχ εἶναι ἕνας μεθύων καπνός, ὁ ἴσως προσμένει τὸ πρῶτον ἰσχυρὸν οὐσίμα τοῦ ἀνέμου διὰ νὰ διαλυθῇ. Συμβολιστὴς καὶ φιλόσοφος, ἀλλὰ συμβολιστὴς μακρὰν τῆς τέχνης τοῦ διδασκαλάου του καὶ φιλόσοφος παρατηρητῆς, καὶ ὄχι δημιουργός καὶ ἡ παρατηρητῆς του ὄχι παντοῦ ἐξηγοῦσα.

Ο κ. ΜΙΣΤΡΙΩΤΗΣ

Ἐὐλοῦθεῖς καθηγητῆς τοῦ ἔθν. Πανεπιστημίου Γ. Μιστριώτης ἐκδίδει τόμον ἐξ εἰκοσιῶν τυπογραφικῶν φύλλον ὑπερὶ τοῦ γλωσσικοῦ ζητήματος. Εἰς τὸν τόμον αὐτὸν θὰ περιλάβῃ ὅλους τοῦ τοῦ γλωσσικοῦ λόγου, τοὺς ὁποίους ἐξεφώνησε κατὰ καιρὸς εἰς Ἀθήνας καὶ ἐνταῦθα, τὴν ἀπολογίαν του πρὸ τῆς ἀνακριτικῆς ἐπιτροπῆς, διὰ τῆς ὁποίας ὁ σώας ἔχων τὰς φρένας ἀπέβλητος τοῦ Πανεπιστημίου, καταδεικνύει ὅτι οἱ δημοτικισταὶ ἔχουν σκοπὸν νὰ ὑποκαψοῦν τὰ θεμέλια τῆς ἑλλ. φυλῆς καὶ τῆς θρησκείας αὐτῆς, καὶ πολλὰς γνώμας φιλελλήνων, συμμετασχόντων εἰς τὸν κατὰ τῆς δημοτικῆς ἀγῶνα. Αὐτὰ ἴλα θὰ περιέχονται εἰς τὸ σοφὸν βιβλίον τοῦ κ. πρώην καθηγητοῦ. Εἰς τὴν ρεκλάμαν ὅμως πού ἐπιμεσίωσεν ὁ κ. Μιστριώτης εἰς τὰς ἐφημερίδας, νομίζεται ὅτι κατὰ τὰ περιτὰ γεγονότα, τὰ ὅποια καὶ ἡναγκαίαν τὴν Διπλὴν Βουλὴν νὰ ψηφίσῃ τὸ γνωστὸν ἀστεῖον ἄρθρον, συνεκινήθη ὀλεκλητὸς ὁ ἐλληνισμός, ὁ ἀποτελούμενος ἐκ δέκα ἑκατομμυρίων ψυχῶν. Ὁ κ. καθηγητῆς δὲν λέγει τὴν ἀλήθειαν. Ἐκτός εαν ἐκλαμβάνει τὸν ἑαυτὸν του καὶ μερικὸς πετεινομαυλοῦς ὡς ὀλεκλητὸν τὸν ἐλληνισμὸν καὶ τότε καθίσταται καὶ αὐτὸς ἀστεῖος, καλὸν πρῶτον ὄλο. διὰ μίαν κωμωδίαν. Ἀλλὰ περισυότερον ἀστεῖος ἀποδεικνύεται ὁ πονηρὸς καθηγητῆς, ὁ ὅπως τῶν παλαιῶν κομμάτων, πού ἔφεραν τὸ ἔθνος πρὸ τοῦ βαράθρου, ὅταν προσηλθῇ νὰ γελάσῃ τὸν καμακχὴν μὲ τὸ τετριμμένον: οἱ δημοτικισταὶ προσπαθοῦν νὰ κλονίσουν τὰ θεμέλια τῆς φυλῆς καὶ νὰ καταρτίσουν τὴν θρησκείαν του, λαμβάνοντες ὡς ἀμοιβὴν ρούβλια ἀπὸ τὴν Ρωσίαν.

Ἀλλὰ τέτοια χάπια καταπίνει πλέον τὸ ρωμαϊκό; Καὶ ὅταν ὁ δημιουργὸς καθηγητῆς νομίζει ὅτι εἶναι δυνατόν τὸ ἔξυπνον ἑλλ. ἔθνος νὰ τον πιστεύσῃ, δὲν ἀποτελεῖ τοῦτο μίαν ὕβριν κατὰ τοῦ ἔθνους; Ἀφοῦ τὸ νομίζει κούτον; Πληροφόρομεν τὸν κ. ἀπεβλητὸν καθηγητὴν καὶ τοὺς λοιποὺς πονηροὺς ἐκμεταλλευτὰς τῆς λαϊκῆς ἀσελείας ὅτι, τὰ πρῶτα γινόμενα τῶν δὲν ἔχουν πλέον πέρασιν. Τὸ ἔθνος δὲν τοὺς πιστεύει, διότι πολλὰκις καταρωθήσαν ψευδόμενοι. Ἐπίσης δὲ θετικῶς ὅτι ὁ κ. καθηγητῆς καὶ ἡ σπεί-

ρα του ἀποτελοῦν τὸ σαπισμένο μέρος τῆς φυλῆς, τὸ ἠρρωστικὸν ἀνάτωρ, τὸ ὑπισθοδρομικόν.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΚΑΔΗΜΙΑ

Ἡ πρότασις τῆς «Γραεσία» περὶ ἰδρύσεως ἑλληνικῆς Ἀκαδημίας εἶναι ἤδη γνωστὴ πρὸ ἡμῶν. Εἰς τὸ φύλλον τοῦ Σεπτεμβρίου τοῦ ἐγκρίτου τούτου περιοδικοῦ, ἀναφέρονται τὰ ἀποτελέσματα τῆς προτάσεως. Διακόσιοι, λόγοι, ἐκ τῶν ἐγκριτωτέρων, ἀπήντησαν. Οἱ περισσότεροι ἐκινύχθησαν κατὰ τῆς ἰδρύσεως ἀκαδημίας, φέροντες ὡς δικαιολογίαν τὸ γλωσσικὸν ζήτημα. Ποῖαν γλώσσαν θὰ ἔλλῃ ἡ Ἀκαδημία νὰ ἐπικυρώσῃ; Τὴν δημοτικὴν; Δὲν θὰ ἀναγνωρισθῇ ἀπὸ τοὺς καθαρολόγους. Τὴν καθαρεύουσαν; Δὲν θὰ ἀναγνωρισθῇ ἀπὸ τοὺς δημοτικιστάς. Καὶ ἔτσι ἡ ἰδρύσις Ἀκαδημίας ἀντὶ νὰ φέρῃ καλόν, θὰ φέρῃ κακόν. Ἡ σύστασις ἑλλ. Ἀκαδημίας εἶναι ἔργον τοῦ μέλλοντος, ἴσως ἐνός πολὺ μακρικοῦ ἀκόμη μέλλοντος.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἐξεδόθησαν τὰ «Τραγούδια» τοῦ Τῶνῃ Χρηστίδῃ εἰς καλλιτεχνικώτατον τόμον.

— Εἰς τὰ «Παναθήναια» δημοσιεύεται ἀνεκδοτὸς φιλολογικὴ ἐπιστολὴ τοῦ ἐπανησίου ποιητοῦ Ἰουλίου Τυπάλδου.

— Εἰς τὸ τελευταῖον τεῦχος τῆς Γραεσία μετεφράσθη ἕνα διήγημα τοῦ Γ. Δροσίη «Ἡ ἄσχημη».

— Εἰς τὴν «Εἰκονογραφημένην Κωμωδίαν» δημοσιεύονται βιογραφικαὶ καὶ κριτικαὶ σημειώσεις διὰ τὸν Μυτιληναῖον ποιητὴν Ε. Χ. Ἀθανασιάδην, ὁ ὁποῖος γράφει γαλλιστί. Ὁ Ἀθανασιάδης ἔγραψε στίχους καὶ ἕνα δράμα μὲ τὸν τίτλον «Ἡ Νέα Τουρκία», τὸ ὁποῖον ἐπαίχθη πέρου εἰς τὸ Παρίσι. Ἐγραψεν ἐπίσης τὸν «Παρεΐσακτον», ὁ ὁποῖος ἐπρόκειτο νὰ παιχθῇ.

— Τὸ ἐγκριτὸν περιοδικὸν τῆς Ἀλεξανδρείας «Γράμματα» ἐκδίδει εἰς κοινὸν τόμον μίαν σειρὰν διηγημάτων μὲ τὸν τίτλον: «Ἱστορίες τοῦ πελάγου καὶ τῆς ἀσρογαλιᾶς, τῶν ὁποίων συγγραφεὺς εἶναι ὁ συνεργάτης μας Ν. Σαντοριναῖος».

— Ἡ θυγάτηρ τοῦ μεγάλου φιλοσόφου Λ. Τολστόη Ἀλεξάνδρα ἐκδίδει προσεχῶς εἰς τρεῖς ὀγκώδεις τόμους τὰ ἀνεκδοτὰ ἔργα τοῦ πατρὸς της. Τὰ ἔργα ταῦτα εἶναι διηγήματα καὶ δράματα, ἐκ τῶν ὁποίων τινὰ δυστυχῶς εἶναι ἀτελείωτα. Ἰδοὺ οἱ τίτλοι τῶν «Χατζὴ Μουράτ», δράμα, «Ὁ Πατὴρ Σέργιος», διήγημα, «Τὸ ψεύτικον κούπον», «Ἐστερα ἀπὸ τὸ χορὸ τί εἶδα στὸν ὑπνο μου», «Ὁ Ἀλόσσας Γορσοβόκ», «Τὸ ζωντανὸ πτώμα», «Σημειώσεις ἐνός τρελλοῦ», «Δὲν φταίει κανεὶς στὸν κόσμον», «Ποιοὶ εἶναι οἱ φρονιάδες», «Οἱ σημειώσεις τοῦ Ἰ. Κούζμιτς», Εἰσαγωγή εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς μητέρας, «Παιδικὴ σοφία», «Ὁ Πατὴρ Βασίλης», καὶ διάφορα ἀκόμη ἄλλα.

— Ἐπαίχθη εἰς τὰς Ἀθήνας νέον δράμα τοῦ συνεργάτου μας Ζ. Μακρῆ μὲ τὸν τίτλον: «Ἡ λίμνη πού φουσκώνει». Τὸ δράμα αὐτὸ εἶναι κοινωνιστικὸν καὶ κρίνεται ἕνα ἀπὸ τὰ καλλήτερα ἔργα πού ἐπαίχθησαν ἐφέτος.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ Α. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ

Τύποις Ε. ΒΑΣΙΛΕΪΔΟΥ.

Κουρσοῦμ Χὰν ἀρ. 3